Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 609 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1886 (Ն. Տ.) 27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1886 21 ՐԷՊԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1303

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خاننده ارهولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ	200
» » Վեցամսեայ	» »	100
» » Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց » Եւ օտարական Թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ օտարական Թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1886

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

5—1

ՀԻՆԳ պատուարժան Երեսփոխաններ տարեգլխոյ առթիւ հեռագիր մ՚ուղղեր են առ «Ամեն. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան,» շնորհաւորելով «Ազգընտիր Կաթողիկոսն», և յորջորջելով զինքեանս «ազգային իրաւանց պաշտպան Երեսփոխանք»։ Իրողութիւն մ՚է թէ, Սահմանադրութեան նշանակած 140 Երեսփոխաններէն Կ. Պոլսոյ մէջ միշտ կան 100ի չափ։ Անոնց 65ը ներկայ էին նոյմ. 1ի պատմական նստին, յորում որոշուեցաւ ճանչել զՄակար Կաթողիկոս։ 65էն միայն 16ը չճանչել քուէարկեր էին։ Իզմիր ղրկել [illegible] հեռագրէն ի սկզբան կ՚երեւէր թէ այս նուազական յառաջատուութեան վերջին եզրն իջած էր 5ի։ Եւ այս հինգ Երեսփոխանք, գնահատելի անկողմնակալութեամբ մը, «ազգային իրաւանց պաշտպան» տիտղոսը կը սահմանեն, թերեւս այսու իմացնել ուզելով թէ միացեալ 95 Երեսփոխանք որ չփութացին շնորհաւորական ցոյցին մասնակցիլ կա՛մ ո՛չ մի տեսակ իրաւանց պաշտպան են, և կամ «ո՛չ-ազգային» իրաւանց ջատագովութեամբ զբաղելու կը գտնուին։ Բաց աստի, ըստ յայտարարութեան հնգեակ Երեսփոխանաց, Մելքիսեդեկ Սրբազան ո՛չ միայն «Ազգէն ընտրուած» է, այլ նաև «Կաթողիկոս» է իրօք, յորմէ ո՛ և է կրտսերագոյն ուսանող կրնայ մակաբերել թէ Մակար Սրբազան ո՛չ միայն Հայ Ազգէն ընտրուած չէ, այլ նաեւ չէ՛ Կաթողիկոս, քանի որ երկու գահակալք չեն կրնար լինել մէկ գահի համար։ Հայրապետական Աթոռը, Խաղախներէ վտարեալ, Յոնիական ծովուն եզերաց վրայ ապաստանած է արդէն։ Այսպէս տալէ յետոյ արդարութեան և ճշմարտութեան բաժինը, կը մնար տրամաբանութեան փոքրիկ կէտ մ՚ալ։ Եւ իրօք, «Կաթողիկոս» տիտղոսն յատկացնելէ յետոյ Իզմիրի Ս. Առաջնորդին, տրամաբանութիւնը կը պահանջէր «Վեհափառ» տիտղոսն եւս կցել. զի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մը անունէն անմիջապէս առաջ «Ամենապատիւ» տիտղոսը շատ անախորժ կը հնչէ։ Հայաստանեայց Եկեղեցին չի ճանչնար միջանկեալ վիճակ պարզ Եպիսկոպոսին և Կաթողիկոսին միջեւ։ Նա որ կրնայ կոչուիլ Կաթողիկոս, յէջմիածին նստի թէ ի Դուին կամ յԻզմիր, պարտի կոչուիլ նաև իւր բովանդակ Հայրապետական տիտղոսներով։ Թողուլ զասոնք և հնարել նոր տիտղոսներ, ինչպէս ըրած են հնգեակ շնորհաւորագիր Երեսփոխանք, հակառակ է Հայ Եկեղեցւոյն դարաւոր աւանդութեանց։ Մեր այս դիտողութիւն կը յուսանք թէ նպատակին կը հասնի, և երբ գալ տարի այս ժամանակ նոյն ամանորական յոյժ շահեկան ցոյցը կրկնուի, տարակոյս չունինք թէ «ազգային իրաւանց պաշտպան» Երեսփոխանք չեն մոռնար «ազգընտիր Կաթողիկոսը» պատուել այն ամեն արժանավայել տիտղոսներով, զորս ազգն անյիշատակ դարերէ հետէ կուտայ իւր ազգընտիր Կաթողիկոսաց։

Խնդիր է սակայն թէ, գալ տարի այս ժամանակ նոյն ցոյց պիտի կրնա՞յ կրկնուիլ։ Այս տարի կառավարական գրաքննութիւնն հեռագիրը վար դրեր է, նկատելով թէ, Հայոց Կաթողիկոսն յէջմիածին նստելուն աղագաւ, հեռագրոյն հասցէն սխալ մը կը պարունակէր։ Շատ չանցած, դժբախտ հասցէն ուրիշ հարուած մը կրեց։ Եթէ մեր հինգշաբթի աւուր թիւը տեսած չլինէին, անշուշտ ընթերցողք իրենց բոլոր ուշիմութեամբ հանդերձ չպիտի կրնային գուշակել թէ ո՛ւստից էր այս երկրորդ հարուածը։ Ո՛չ այլ ոք էր զայն տուողը բայց եթէ մին ի հնգից ստորագրողաց։ Նուազական յառաջատուութեան մը խօսքը կ՚ընէինք վերեւ։ 16ն 5ի իջած էր, երբ խնդիր եղած էր ամանորական շնորհաւորութիւնը գրկել։ Այս հինգէն այժմ պէտք է զեղչել 1 եւս։ Բայց այս մէկ, փութանք յարել, կ՚արժէ մէկէ աւելի։ Հինգ ստորագրողաց մէջէն իմաստնագոյնը, Վսեմ. Միքայէլ Էֆէնտի Մամիկոնեան, կը բողոքէ Իզմիրի Ս. Առաջնորդին տրուած «Կաթողիկոս» տիտղոսին դէմ։ Ինք համակիր է Ն. Սրբազնութեան, ինչպէս վեշտասան Երեսփոխաններէն զատ նաև շատեր համակիր էին, և են։ Ինք քուէ տուած էր Ն. Սրբազնութեան կաթողիկոսութեան, ինչպէս վեշտասան Երեսփոխաններէն զատ նաև 26 Երեսփոխանք եւս քուէ տուած էին անցեալ տարի։ Բայց Միքայէլ Էֆէնտի, ճշմարտապէս խորհրդարանական զգացմամբ, կը նկատէ թէ նոյեմբեր 1ի քուէարկութենէն ի վեր Ազգէն ընդունուած Կաթողիկոսն է Վեհ. Մակար Կաթողիկոս։ Եւ Ազգը մէ՛կ Կաթողիկոս միայն կրնայ ունենալ մի և նոյն ժամանակ։ Վեհ. Մակար Կաթողիկոս ի՛նչ մասնաւոր ձեւով ալ բարձրացած լինի Ս. Գրիգոր Լուսաւորչայ Գահուն վրայ, Թուրքիոյ Հայոց ներկայացուցիչ ժողովոյն մէկ ստուար մեծամասնութիւնն որոշեց ի դիմաց Թուրքիոյ Հայոց Կաթողիկոս ճանչել զՆ. Վեհափառութիւն։ Եթէ Ազգ. Ժողովոյն որոշմունք կը կապեն Թուրքիոյ Հայերը, մեզմէ ո՛չ ոք այժմ իրաւունք ունի այդ որոշման դէմ կանգնելու։ Իսկ եթէ Ազգ. Ժողովոյն որոշմունք չեն կապեր Թուրքիոյ Հայերը, կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ նոյն Ժողովոյ նախորդ խորհրդակցութիւնք և գործողութիւնք եւս չեն կապեր ազգն, երբ անոնց վրայ յենլով նոյմ. 1ի որոշման դէմ գործել ուզուի։ Սահմանադրական այս պարզ նկատողութեան դէմ գործող Երեսփոխանք ո՛չ միայն ապօրէն շարժում մը կ՚ընեն, ո՛չ միայն ծաղու առարկայ կը դառնան, այլ նաև, ըստ զօրեղ բացատրութեան Վսեմ. Միքայէլ Էֆէնտիի, «երգիծական անպատուութիւն» մը կ՚ընեն իրենցմէ զատ նաև շատերէ յարգուած ա՛յնպիսի բարձրաստիճան եկեղեցականի մը, որպէս է Իզմիրի Ս. Առաջնորդը։ Կաթողիկոս չեղող Եպիսկոպոս մը ամանորի առթիւ շնորհաւորել իբրեւ «Կաթողիկոս» ա՛յնպիսի դառն հեգնութիւն մ՚է, որ առաւելապէս գոհ պէտք է լինինք իմանալով թէ կայս. կառավարութիւնը բարեհաճեր է վճռլատարել որ այնչափ գէշ ընտրուած կաղանդչէք մը ղրկուէր Ն. Սրբազնութեան։

Բայց չկայ հեգնութիւն որ չունենայ բարոյական մը։ Արդարեւ անհնար է լուրջ գործոց կարգը դասել (5—1=) չորս Երեսփոխանաց հեռագիրը։ Բայց եթէ պահ մը ենթադրենք թէ այն պատ. անձինք լուրջ վայրկեանի մը մէջ յղացած են այսպիսի «ցոյց» մը, միակ խորհրդածութիւնն որ կը ներշնչէ իրենց տարօրինակ ձեռնարկ՝ սա պէտք է լինի թէ, Երեսփոխաններ ունինք, և մինչեւ իսկ հինաւուրց Երեսփոխաններ, որք Երեսփոխանական մարմնոյ մը ամենէն տարրական պարտաւորութիւնները կ՚անգիտեն, կամ, կուսակցական ոգւով, կ՚անտեսեն դիտմամբ։ Խնդիրներն յաւիտեան բաց մնալու կը դատապարտուէին եթէ, Երեսփոխանական ժողովոյ մը մէջ, մեծամասնութեան որոշմունք նաև փոքրամասնութեան համար պարտաւորիչ չլինէին։ Մեր ազգային օրէնքով, ինչպէս ամեն օրէնքով, երեսփոխանական մեծամասնութեան օրինաւոր նիստի մը մէջ վճռած խնդիրը վճռուած լմնցած է, և տրուած որոշումն օրէնք է ընդհանուր հասարակութեան համար։ Փոքրամասնութիւնը կրնայ չյարգել մեծամասնութեան որոշման. փոքրամասնութիւնը կրնայ գժգոհ լինել մեծամասնութեան որոշումէն. բայց ո՛չ մէկ օրէնք կամ բանավարութիւն փոքրամասնութեան կը ներէ մեծամասնութեան որոշման հակառակ գործել հրապարակաւ։ Եւ սակայն, Ազգ. Ժողովոյ մէկ օրինաւոր որոշումն անարգելու և բռնաբարելու ձախող փորձը կուգայ մինչեւ իսկ երեսփոխանական խմբակի մը կողմէ։ Երեւոյթ մ՚է այս, անհաճոյ երեւոյթ, որ կը ցուցնէ թէ, ազգային իշխանութիւնները չյարգելու և պատիժ չկեցած տեղ մը օրէնքէն բնաւ չակնածելու միտումն ո՛ր աստիճան ուժովցած է մեր ազգին մէջ։ Ի զո՛ւր կը պարծինք իբրեւ «սահմանադրական» ժողովուրդ։ Ամենէն «ժողովրդական», ամենէն «սահմանադրասէր» կարծըւածներն իսկ, մինչ պարտաւոր էին՝ իբրեւ Երեսփոխան՝ առաջին օրինակը տալ օրինաւորութեան, առաջին կը հանդիսանան Սահմանադրութեան ոգւոյն և տառը միանգամայն բռնաբարելու, երբ իրենց կիրքը կամ շահն այնպէս պահանջէ . . .։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Լորտ Սալզպըրի, իւր բանախօսութեան մէջ զոր երէկ հեռագիրը կը յիշէր, Պուլկարիոյ և Բ. Դրան ուղղակի բանակցութեանց նկատմամբ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է.

«Անգ. կառավարութիւնն համոզուած է թէ Վեհ. Սուլթանին և Ալեքսանդր Իշխանին միջեւ բացուած ուղղակի բանակցութիւնք լաւագոյն երաշխաւորութիւնն են բուլկարական խնդրոյն խաղաղ լուծման։ Կը յուսանք թէ Թուրքիա և Պուլկարիա, մեծ տէրութեանց հաւանութեամբ, կարգադրութեան մը կը յանգին, որ ո՛չ միայն գոհացում պիտի տայ պուլկար ժողովրդեան բաղձանաց, այլ նաեւ սուլ. տէրութեան ոյժն ու իշխանութիւնը պիտի աւելցնէ։

«Վտանգներ կան արդարեւ Պալքանեան ուրիշ փոքր պետութեանց կողմէ, որք սակայն, անգլ. կառավարութեան կարծեօք, ուղղակի շահ մը չունին պուլկարական սահմանագլխոց վրայ տեղի ունեցած խնդրոյն մէջ։

«Ցաւալի է մանաւանդ տեսնել որ Սերպիա և Յունաստան սխալ գաղափար մը կը տածեն իրենց շահուց և իրենց պարտուց վրայ, որով անհնարին պահանջումներ կը յարուցանեն, որք կը սպառնան մինչեւ իսկ Սերպիոյ և Յունաստանի անկախութեան, Արեւելից խաղաղութեան և դուցէ մինչեւ անգամ Եւրոպիոյ խաղաղութեան։ Այս երկու պետութեանց պահանջմունք նորութիւն մ՚են միջազգային իրաւաբանութեան մէջ, և անընդունելի են, մանաւանդ Յունաստանի պահանջմունք, որ կ՚ուզէ փոխարինութիւն մը ստանալ ի վնաս Թուրքիոյ, ա՛յնպիսի փոփոխութեան մը համար զոր Թելադրողը Բ. Դուռը չեղաւ։

«Անգ. կառավարութիւնն իւր բոլոր ազդեցութիւն ի գործ պիտի դնէ թոյլ չտալու համար որ Արեւելից խաղաղութիւնը բռնաձեւօրէն բռնաբարուի։

«Կը յուսանք թէ Յունաստան եւս կը կենայ ձեռնարկութենէ մը որ կրնայ ուղղակի սպառնալ իւր գոյութեան, արդէն որոշեալ և կնքեալ կարգադրութիւններն եղծանելով։ Այս առթիւ պարտ կը համարիմ յայտարարել, չորամիտ ակնարկութեանց վերջ տալու համար, թէ երբեք անգլ. կառավարութիւնը չէ քաջալերած զՅունաստան իւր յիմարական յաւակնութեանց մէջ։»

Պ. Կլատսթօն Երեսփոխանաց ժողովոյն անցեալ ուրբաթ աւուր նիստին մէջ յայտարարած է թէ «կատարելապէս կը հաւանի պահպանողական վարչութեան արեւելեան աշխարհավարութեան»։ Պ. Կլատսթօն ջերմապէս շնորհաւորած է զԼորտ Սալզպըրի՝ Վեհ. Սուլթանին էական իրաւունքները պահպանել ուզելուն համար, և յոյս յայտնած է թէ նախարարութիւնն ամեն ջանք պիտի ընէ նոյն նպատակաւ, և միանգամայն Բուլկարիոյ ժողովրդեան բաղձանքները գոհացնելու նպատակաւ։

ՖՐԱՆՍԱ Ի ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՍ

Պ. Բօլ Պէր որ կ՚երթայ վերակազմել զԹոնքին և զԱննամ, իւր պաշտօնին և իւր առաջադրութեանց վրայ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է.

«Հետս զօրք չպիտի տանիմ։ Այս շողշողուն զինուորական ցոյցեր Աննամի Մանտարինք և նախարարք անարգանք մը կը նկատեն իրենց։ Ասոր դառն փորձը կրեցինք։ Ֆուրսի զօրավարին իւր սպայակոյտի և իւր Զուավներու հետ Հիւէ ժամանումն ահ ու սարսափ ձգեց Արքունեաց մէջ։ Աննամցիք ինքնապաշտպանութեան համար զէնքի դիմեցին, և մեր զօրքեր քաջութեան հրաշալեօք միայն ազատեցան ջարդէն։ Հետեւանքը սա եղաւ որ, առաջ միայն Թոնքինի խնդիրն ունէինք, որ բաւական հոգ կը պատճառէր, բայց Ֆուրսի զօրավարին Հիւէ մտնելէն ի վեր Աննամի խնդիրն եւս աւելցուցինք, որ աւելի եւս ահարկու է. զի արդ մեր առջեւ ունինք ապստամբ երկիր մը 300 փարսախ երկայնութեամբ և 60-80 փարսախ լայնութեամբ, բոլորովին անբեր, ուր ցիր ու ցան կը բնակի քաջ և պատերազմիկ ցեղ մը, որ լիովին կը լեցնէ այն ձիգքեր զորս Թոնքինցիք կորուսած են։ Աննամ ինձ հոգ պատճառող միակ կէտն է. կը վախնամ այն անծայր երիզներէն (ճէնէ, տանյա պուրլոն) որոց օձակներն անդունդներ են որոց մէջ մեր զինուորք մահ կը գտնեն։ Անգամ մը այսպէս ոտք կոխած լինելով Աննամ, զինուորական պատիւը կը պահանջէր որ զօրք եւ զէնք ղրկէինք։ Ուզենք թէ ոչ, զինուորը պատերազմ կը հրաւիրէ։ Զինուորն իրեն յատուկ նուրբ դիւրազգածութիւններ ունի։ Չեմ պարսաւեր զնա. բայց կ՚ըսեմ թէ այս բնաւորութիւն վտանգաւոր է ուր որ մեք իրաւախոհութիւն մը և կանոնաւոր վարչութիւն մը հաստատել կ՚ուզենք։ Այս երկու բառք, «իրաւախոհութիւն» և «վարչութիւն», ինձ յանձնուած պաշտօնին էութիւն կը կազմեն։ Իմ գործ պիտի լինի քաղաքային և խաղաղ վարչութիւն մը կազմակերպել երկրին մէջ, Թոնքինի մէջ բնիկ պաշտօնեաներ հաստատել, աննամցի պաշտօնատարաց տեղ դնել ո՛չ թէ Ֆրանսացի, այլ Թոնքինցի Մանտարինք, որք անձնուէր պիտի լինին մեզ, քանի որ իրենց շահեր նոյն են մերայնոց հետ, ըստ որում պիտի անձեռնտացնենք աննամցի Մանտարինները, որք Թոնքինցւոց յաւիտենական հակառակորդներն են։ Իմ հոգս պիտի լինի ծաւալել Ֆրանսական վաճառականութիւնը։ Չեմ կրնար գաղթականներ բազմացնել, զի մեր ազգ հակառակ է գաղթականութեան. բայց կը յուսամ Ֆրանսացի վաճառականներ հրաւիրել՝ նոր հրապարակներ բանալով անոնց առջեւ։ Շատ յուսալից եմ մեր վաճառականութիւնը գաղթականութեանց մէջ ծաւալելու գործին նկատմամբ։ Կը մտածեմ թէ իբրեւ Սորպոնի դասախօս (բրօֆէսօր) իմ գիտնական հանգամանքս, որ առաջնակարգ Մանտարինի մը կարգին կը համապատասխանէ, նիւթապէս պիտի նպաստէ ինձ երբ Աննամի Թագաւորին և Նախարարաց ու Մանտարինաց հետ գործ կ՚ունենամ։ Այն հեռաւոր երկրաց գրագէտք մեծապէս կ՚ազդուին մեր գիտնական հմտութիւններէն, խուզարկութիւններէն և ձեռք բերուած արդիւնքներէն։ Կ՚ուզեմ նաև այս Թեսարկութեանս ներքեւ (յԱննամ) հաստատել մի տեսակ Կաճառ, նման Եգիպտական Կաճառին զոր կ՚երազէր Պոնաբարդ։ Հոն պիտի միանան ներկայացուցիչք վաճառականութեան, արհեստից, ակդանաւորութեան և քաղաքային իշխանութեանց։ Նոքա պիտի քննեն ամեն տնտեսական խնդիրներ, ամեն բարենորոգմանց ծրագիրը, ցոյց պիտի տան հանրային շինութիւնները զորս պէտք է կատարել, ինչպէս հանքեր, ջրանցներ, ուղիներ, նաւահանգիստներ, երկաթուղիներ եւն։»

Պ. Բօլ Պէր կը յուսայ թէ իւր հակառակորդք որ ի Ֆրանսա պիտի մնան իւր հանրապետական, հակակղերական և ազատախոհ մը լինին։

«Իմ մեծ վարպետս, Կամպէթթայի բանիւք կ՚ըսեմ թէ «Հակակղերականութիւնն արտածելի վաճառք մը չէ»։ Իմ հակակրօնական կասկածութիւնս Ֆրանսայի մէջ թողուլ պիտի երթամ։ Տեղացւոց սովորութեանց, կրօնից ու վարմանց յարմարելու ենք։ Զանոնք յարգելու ենք, և պահանջելու ենք որ յարգուին։ Իմ ալ դիտումն է այս։ Կաթոլիկ Միսիոնարներուն գալով, նոցա ազդեցութիւնն յԱրեւելս անժխտելի է։ Պէտք է օգտուինք անոնց ազդեցութենէն երբ մեզ նպաստաւոր կրնայ լինել։ Ես Միսիոնարներն ինձ պիտի ծառայեցնեմ. բայց ես անոնց չպիտի ծառայեմ բնաւ։»

Ահա՛ շատ անկեղծ պաշտօնատար մը, որ իւր բոլոր սիրտը դուրս կը թափէ։ Մաղթելի էր, ի շահ քաղաքակրթութեան, որ Պ. Բօլ Պէրի ճարտարութիւնն ու յաջողակութիւնն հաւասար լինէին իւր անկեղծութեան։

ՍԵՐՊԻԱ. Միլան Թագաւորին փառասիրական խորհուրդք շատ սուղ նստան Սերպիոյ։ Ամեն Թուղթեր անլուր անկումներ կրեցին, և արժեթղթատէրք պարտաւորեցան յոյժ կոտրած գիներով վաճառել իրենց ձեռք գտնուած Թուղթերն։ Ոսկին սուղ կը մնայ, և պատերազմի նորոգման երկիւղիւ, ամեն ոք իւր ձեռքն անցած ոսկին կը պահէ։ Երկրին կրած անուղղակի վնասք շատ աւելի են պատերազմին պատճառած նիւթական և դրամական ուղղակի վնասներէն։

— Կէս-պաշտօնական Վիտէօ լրագիրն Պելկրատի, որ Պուլկարիոյ դէմ պատերազմի հրատարակման հրաւէր կարդացած էր, և զինադադարին կնքումէն ի վեր ալ պատերազմին նորոգումը կը ջատագովէր, այժմ կը խոստովանի թէ Սերպիա զրկուած է Եւրոպիոյ համակրանքէն։ Վիտէօ կը մխիթարուի սա խորհրդածութեամբ.

«Պէտք է ջանանք առանց բարեկամաց ապրելու։ Փոքր պետութիւնք մեծ տէրութեանց բարեհաճութեամբ միայն չեն ապրիր։ Ինքնօգնութիւն և անձնապաշտպանութիւն մեր նշանաբանները պարտին լինել ապագային մէջ։»

—)(18)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ՄԱԹԻԱՍ ՍԱՆՏՈՐՖ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ե.

ԴԱՏԱՍՏԱՆԷՆ ԱՌԱՋ, ՄԻՋՈՅԻՆ ԵՒ ՅԵՏՈՅ

Լատիսլաս Զաթմարի և Ստեփան Պաթօրիի մէկ ա՛կնարկն հասկցուց Սանտորֆ կոմսին թէ երկուքն ալ իրեն կը յանձնէին ատեանին առջեւ խօսելու պաշտօնը։ Ոչ ինք, ոչ իւր ընկերք չէին ուզած պաշտօնական փաստաբանի մը պաշտպանութիւնն ընդունիլ։ Ինչ որ Սանտորֆ կոմս ըրած էր ցայնժամ, յոյժ լաւ ըրած էր։ Ուստի և ինչ որ ալ յարմար դատէր ընել իրենց դատաւորաց, ընդունելի էր իրենց։

Դատաստանն հրապարակային էր, սա նշանակութեամբ որ դահլճին դուռները բաց էին։ Եւ սակայն յոյժ քիչ մարդ ներկայ էին, վասն զի գործն իմացուած չէր դուրսն։ Առ առաւելն քանի չափ ունկնդիրք դղեակին մէջի մարդոցմէ։

Նախ ամբաստանելոց յատկանձնութիւնն ստուգուեցաւ։ Ամիջապէս յետոյ Սանտորֆ կոմս հարցուց նախագահին թէ ինքն և իւր ընկերք ո՛ւր բերուած էին դատուելու, բայց պատասխան չտրուեցաւ այս հարցման։

Սարքանիի ալ յատկանձնութիւնն հաստատուեցաւ նմանապէս, Զարաձին իւր դատը միւսներուն դատէն բաժնելու հանգամանք ունեցող բան մը չըսաւ տալուին։

Յայնժամ պիտակին պատճէնն, որ ոստիկանութեան յանձնուած էր դաւաճանութեամբ, ամբաստանելոց հաղորդուեցաւ։

Երբոր տեղեկարերն հարցնել տուաւ անոնց թէ այն պիտակին բնագիրն ստացա՞ծ էին, պատասխանեցին թէ ամբաստանութեան անկ էր ապացոյց ներկայացնել այն մասին։

Այս պատասխանին վրայ վանդակը ցոյց տրուեցաւ, որ Լատիսլաս Զաթմարի սենեկին մէջ գտնուած էր։

Սանտորֆ կոմս և իւր բարեկամք չկրցին և չուզեցին ուրանալ թէ այդ վանդակն իրենց քով կը գտնուէր։ Եւ արդարեւ, այս նիւթական ապացոյցին առջեւ պատասխան չէր մնար։ Որովհետեւ այն վանդակին միջոցաւ կրնար կարդացուիլ ծածկագիր պիտակն, ուրեմն տարակոյս չէր մնար որ ամբաստանեալք ստացած էին զայն պիտակ։

Յայնժամ իմացան սոքա թէ դաւադրութեան գաղտնիքն ի՛նչպէս յայտնուած էր, և թէ ի՛նչ էր ամբաստանութեան հիմը։

Այս վայրկեանէն սկսեալ հարցմունք և պատասխանք յոյժ բացորոշապէս փոխանակեցան երկու կողմէ։

Սանտորֆ կոմս ոչ եւս կրնար ուրանալ։ Ուստի իւր երկու բարեկամաց կողմէն ալ խօսեցաւ։ Շարժում մը պատրաստած էին, որուն արդիւնքը պիտի լինէր Հունգարիոյ Աւստրիայէն անջատումն և հին Մաճառաց ինքնիշխան Թագաւորութեան վերակազմութիւնն։ Եթէ չձերբակալուէին, մօտ օրէն պիտի պայթէր այդ շարժում և Հունգարիա պիտի վերստանար զիւր անկախութիւն։ Մաթիաս Սանտորֆ, դաւադրութեան գլուխ լինիլն իւր վրայ միայն առնլով, երկրորդական դեր մը թողուլ ուզեց իւր երկու բարեկամաց. բայց նոքա բողոքեցին կոմսին այս յայտարարութեան դէմ, և նորա համախոհը լինելու պատուոյն հետ նաև բաղդակից լինելու պատիւը պահանջեցին։

Դատավարութիւնն ոչ եւս կրնար երկարիլ։ Մանաւանդ, երբոր նախագահն ամբաստանելոց արտաքին յարաբերութեանց վրայ հարցմունք ուղղեց, նոքա չուզեցին պատասխանել։ Ոչ մի անուն չարտասանուեցաւ, և չպիտի արտասանուէր։

—Դուք մեր երեքին գլխուն տէրն էք, պատասխանեց Սանտորֆ կոմսն, և պէտք է բաւէ ձեզ։

Երեք գլուխ միայն, վասն զի Սանտորֆ կոմս ջանաց անպարտ հանել զՍարքանի, հաշուագէտ երիտասարդն, որ Սիլաս Թորոնթալի յանձնարարութեամբ հաշիւներ կարգադրելու միայն գործածուած էր Լատիսլաս Զաթմարի տան մէջ։

Սարքանի հաստատեց Սանտորֆ կոմսին յայտարարութիւններն։ Ըսաւ թէ ինք բնաւ տեղեկութիւն չունէր դաւադրութենէն, և թէ ամենէն առաջ ինք զարմացեր էր երբոր յանկարծ իմացեր էր որ Աքուէտոթթոյի այն խաղաղ բնակարանին մէջ դաւ մը կը նիւթուէր Պետութեան ապահովութեան դէմ։ Եթէ իւր ձերբակալման միջոցին չէր բողոքած, պատճառն այս էր որ չէր գիտեր թէ ինչո՛ւ կը ձերբակալուէին։

Ոչ Սանտորֆ կոմսն և ոչ Սարքանի դժուարութիւն չկրեցին հաստատելու զայս կէտ, և հաւանական էր որ պատերազմական ատեանն ալ արդէն իւր կարծիքը կազմած էր այս մասին։ Հետեւաբար, Սարքանիի դէմ եղած ամբաստանութիւնն ի բաց թողուեցաւ ըստ առաջարկութեան տեղեկարերին։

Կէս օրէն երկու ժամու չափ յետոյ, դատավարութիւնն աւարտած էր, ուստի ատեանն առանց երկար խորհրդակցելու՝ տուաւ զիւր վճիռ։

Մաթիաս Սանտորֆ կոմս, Լատիսլաս Զաթմար կոմս, Ստեփան Պաթօրի վարժապետ, մահուան պատժոյ կը դատապարտուէին՝ իբրեւ դաւաճանք ընդդէմ պետութեան։

Դատապարտեալք հրացանի պիտի բռնուէին բերդին բակին մէջ։

Դատավճիռը քառասուն-ութ ժամու մէջ պիտի գործադրուէր։

Սարքանի անպարտ եղած էր. բայց նորէն բանտը պիտի դրուէր, և անդ մնար՝ մինչեւ ի գործադրութիւն դատավճռոյն։

Նոյն դատավճիռ կը վճռէր նաև յարքունիս գրաւել երեք դատապարտելոց ինչքը։

Հրամայուեցաւ իրենց բանտը վերադարձունել զՍանտորֆ կոմս, Լատիսլաս Զաթմար և Ստեփան Պաթօրի։

Սարքանի իւր խուցը տարուեցաւ, թերատաձեւ նրբանցի մը խորը, բերդին երկրորդ դստիկոնին մէջ։ Իսկ Սանտորֆ կոմսն և իւր երկու բարեկամք, իրենց կենաց վերջին ժամերուն մէջ բաւական ընդարձակ խուցի մը մէջ բանտարկեցան նոյն դստիկոնին մէջ, նրբանցին ձեւացուցած թերատին մեծ առանցքին ծայրն։ Այս անգամ առանձնութիւնը վերցած էր։ Դատապարտեալք ի միասին պիտի անցունէին իրենց վերջին ժամերն։

Այս բան մխիթարութիւն և մինչեւ իսկ ուրախութիւն մ՚եղաւ անոնց, երբոր երեքն ի միասին մնացին, երբոր թոյլ տրուեցաւ ազատապէս անձնատուր լինիլ իրենց արտայայտութեան, որ կրնար վերջապէս զեղուլ։ Իրենց դատաւորաց առջեւ կրցած էին զսպել զինքեանք, բայց երբոր մինակ մնացին, ոչ եւս կրցին ժուժկալել, բացին թեւերնին և իրարու փաթթուեցան։

—Բարեկա՛մք, ըսաւ Սանտորֆ կոմս, ես եմ ձեր մահուան պատճառ, բայց ասոր համար ներում չեմ խնդրեր ձեզնէ, վասն զի Հունգարիոյ անկախութեան համար էր։ Մեր դատն արդար էր։ Պարտականութիւն մ՚էր պաշտպանել զայն, և պատիւ մ՚է մեռնիլ անոր համար։

—Մաթիա՛ս, պատասխանեց Ստեփան Պաթօրի, մեք՝ ընդհակառակն՝ շնորհակալ ենք քեզնէ, որ մեզ ընկերակից առիր այս հայրենասիրական գործին, որում քու բովանդակ կեանքդ նուիրած էիր . . .

—Ինչպէս որ պիտի ընկերակցինք նաև մահուան մէջ, աւելցուց Զաթմար պաղութեամբ։

Յետոյ, պահ մը լռելով, երեքն ալ դիտել սկսան զայն տխուր խուց, որոյ մէջ պիտի անցունէին իրենց վերջին ժամերը։ Նեղ պատուհան մը, գետնէն չորս հինգ ոտք բարձրութեամբ, բերդին թանձր պատին մէջ ծակած, հազիւ կը լուսաւորէր զայն։ Երեք երկաթեայ անկողին, քանի մ՚աթոռ, պատին գամուած սեղան մ՚և դարակներ, որոց վրայ այլ և այլ սպասք դրուած էին։

Մինչ Լատիսլաս Զաթմար և Ստեփան Պաթօրի իրենց մտածութեանց մէջ սուզեալ էին, Սանտորֆ կոմս կ՚երթեւեկէր խուցին մէջ։

Լատիսլաս Զաթմար, միայնակ աշխարհի մէջ, առանց որ և է ընտանեկան կապակցութեան, չուրջը նայելու բան մը չունէր։ Իւր ծերունի Պորիք ծառայէն զատ ոչ ոք ունէր իւր վրայ լացող։

Բայց Ստեփան Պաթօրի այնպէս չէր։ Կին մ՚և արու որդի մ՚ունէր, որոց յոյժ ծանր կը դպչէր այս հարուած, և կրնար իսկ իւր որդին այդ ամենասիրելի հատորներուն պատճառ լինիլ։ Եւ եթէ ողջ մնային, ի՛նչ կեանք կ՚սպասէր իրենց, ի՛նչ ապագայ պիտի ունենար այդ դժբաղդ կին, առանց ապրուստի, հազիւ ութ տարեկան տղու մը հետ։ Բայց, եթէ քիչ մը հարստութիւն իսկ ունենար, ի՛նչ կրնար մնալ այն դատակնիքէն յետոյ, որ դատապարտելոց ինչքն յարքունիս գրաւել կը վճռէր։

(Շարունակելի)

ԲՌՆԻ ԶԷՆԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. Բեդերսպուրկէ յունուար 19 թուով կը հեռագրուի թէ Ռուսիոյ նախաձեռնութեամբ Պալքանեան պետութեանց ուղղեալ զէնընկեցութեան հրաւէրին նպատակն է՝ եթէ Սերպիա և Յունաստան պնդեն մերժման վրայ՝ վէճին վերջ տալ [illegible] մը։ «Այսպիսի ձեռնարկութեան մը դժուարութիւնք ու կնճիռք աչքէ չեն վրիպիր», կ'ըսէ Պերլինէ հեռագիր մը, «մանաւանդ զի խնդիր մ'է թէ ո՞ր Տէրութեան պիտի յանձնուի ի դիմաց Եւրոպիոյ ի գործ դնել զայդ զինուորական ճնշում Պալքանեան պետութեանց վրայ»։

—Ֆրեմտենպլատ Վիէննայի կէս-պաշտօնական թերթը կը հերքէ այն զրոյցներ թէ Աւստրիա մտադիր է զօրք մտցնել ի Սերպիա, ի խաղաղութեան պահելու համար Միլան Թագաւորին կառավարութիւնը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Սոֆիայի կառավարութիւնը նորէն շատ մը թնդանօթ ապսպրեց Եւրոպա, յանձնելի փետրուի մէջ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐՔ. Հռոմի կառավարութիւնը Կանաչ Տետր մը բաշխեց Խորհրդարանին անդամոց, որոյ պարունակած պաշտօնագրերէն կ'երեւի թէ, Արեւելեան Խնդրոյն մէջ, Իտալիա Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Ռուսիոյ գործակցած է ի պահպանումն խաղաղութեան, և անկեղծ բարեկամ եղած է Թուրքիոյ։ Յունաստանի պահանջմանց գալով, Թուրքիոյ գաւառներէն նոր հող կը խնդրէ, Պ. տը Ռօպիլանդ (արտաքին գործոց Նախարար Իտալիոյ) բացարձակապէս յայտարարած է թէ հիմակ ո՛չ մէկ Տէրութիւն փափաքող է Պերլինի դաշնագիրը վերաքննելու։

ՌՈՒՍԻԱ. Բեդերսպուրկէ յունուար 19 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անիչքինի Պալատան դիմաց Ոչնչականներուն մէկ որջն երեւան հանուեր է ոստիկանութեան ձեռամբ։ Հոն գտնուեր են ռումբեր և այլ պայթուցիկ նիւթեր, գաղտնի մամուլ մը, և կարեւոր թուղթեր որք ոչնչական խորհուրդներ կը պարունակեն։ Քանի մը Ոչնչականք ձերբակալուեր են։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ. Աւստրո-Հունգարական կառավարութիւնն որոշած լինելով արմտեաց մաքսերը բարձրացնել, անհնար պիտի լինի առեւտրական դաշնագիրը նորոգել Ռումանիոյ և Աւստրո-Հունգարիոյ միջեւ։ Ռումանիոյ արդիւնաբերութեան գլխաւոր աղբիւրն արմտիք են, և երբ անոնց վրայ մաքսերն այնչափ կ'աւելնան որ անհնար կը լինի առաջուան պէս արմտիք ղրկել Աւստրիա և Հունգարիա, ուրիշ ո՛և է պայմանաւ Ռումանիա չի կրնար մաքսային կարգադրութիւն մը կնքել իւր հզօր դրացւոյն հետ։ Եթէ Վիէննայի և Բէշդայի կառավարութիւնք բացառութիւն մը չընեն ի նպաստ Ռումանիոյ, ասա պիտի պարտաւորի յոյժ բարձր մաքսեր դնել Աւստրիայէն և Հունգարիայէն Ռումանիա ներմուծուած վաճառաց, մանաւանդ բանուած նիւթոց վրայ։

Պուքրէշի կառավարութիւնը, միւս կողմէ, դիւցազնական միջոցներ կը խորհի երկրին մէջ գործարաններն աւելցնելու և արուեստները զարգացնելու համար, որպէս զի ապրուստի ուրիշ մեծ միջոց մ'ալ ունենայ ժողովուրդն, և երբ մաքսերը բարձրացուին կարօտ չլինի օտար գործարանաց արտադրութեանց։ Ծրագիր մը շինուած է, որուն համեմատ 50 հազար ֆրանքէ վեր դրամագլուխ ունեցող գործարաններուն, որք գոնէ 20 ական գործաւոր կը բանեցնեն, հետեւեալ բացառիկ արտօնութիւնք պիտի շնորհուին ի քաջալերութիւն.

1. Պետական հողեր ձրի պիտի տրուին գործարանական շէնքերու կառուցման համար։ 2. Օտար երկիրներէն այն գործարաններու պիտոյից համար բերուած նախնական նիւթերն անմաքս ներմուծելու արտօնութիւն պիտի տրըւի։ 3. Նաեւ գործարաններուն պէտք եղած մեքենայներն անմաքս ներմուծելու արտօնութիւն, երբ այն մեքենայք չգտնուին ի Ռումանիա։ 4. Կառավարական պարգեւներ (փրիմ) գործարանաց պիտի տրուին՝ երկրին մէջ վաճառուած կամ դուրս ղրկած նիւթերուն համար։

Այս արտօնութիւնք պիտի շնորհուին անխտիր թէ՛ Ռումաններու և թէ՛ օտարազգիներու որք գործարան կը հաստատեն Ռումանիոյ մէջ։ Այսու կը յուսացուի օտար դրամագլուխ ներմուծել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատր. Գեր. Փոխանորդ Հայրն երէկ Կայս. Պալատ երթալով տեսակցեցաւ առաջին սենեկապետ Վսեմ. Օսման պէյի հետ, Պէշիկթաշի ազգային գերեզմանատան խնդրոյն վրայ։

Կը լսենք թէ Ամասիոյ երեք եկեղեցեաց Թաղ. Խորհուրդք նամակ մ'ուղղելով առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, կը յայտնեն թէ վիճակին Հրաժարեալ առաջնորդական Տեղապահ Խօշտաճեան Արժ. Պօղոս վարդապետ անօգուտ տեղն անցուցած է իւր պաշտօնավարութեան միջոցը, վասն զի Վանք մը քաշուելով տեղւոյն յառաջդիմութեան և բարեկարգութեան բնաւ հոգ տարած չէ։ Յիշեալ Թաղ. Խորհուրդք յայտնելով թէ վիճակին ազգային գործերը խիստ տխուր և անկերպարան վիճակի մ'ունին և թէ Ճիզուիթք այս պարագաներէն օգուտ քաղելով, ամեն ջանք ի գործ կը դնեն տեղւոյն ազգայիններն որսալու համար, իրաց այս վիճակին դարման կը խնդրեն։

Ազգ. Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գեր. Վահրամ Եպիսկոպոս Մանկունի Էջմիածնէն ճանբայ ելած է իւր գոյքերով, մայրաքաղաքս գալու համար։

Ադրիանուպոլսէն մեզ գրուած նամակ մը կը յայտնէ թէ, թէ և յառաջագոյն ծանուցուած էր որ Ս. Երուսաղեմի Պարտուց բարձման համար զինուորական տրոց հետ երեքական ղրուշի յաւելեալ տրոց գանձման մասին հրամանագրեր ուղղուած են գաւառական իշխանութեանց, սակայն մինչեւ ցարդ այդպիսի հրամանագիր մը ղրկուած չէ եղեր Ադրիանուպոլսոյ կուսակալութեան։

Վանայ առաջ. տեղապահ Գեր. Պօղոս եպիսկ. վիճակին Տնտեսական Խորհուրդն ի նորոյ կազմած լինելով, վաւերացումն խնդրած է Ազգ. Պատրիարքարանէն, Ս. Պատրիարք Հայրը վաւերացնելով զայս ընտրութիւն, ծանուցած է Կեդր. Վարչութեան Տնտեսական Խորհրդոյ որ յետ այսօրիկ պաշտօնական յարաբերութեան մէջ մտնէ նորակազմ Խորհրդոյն հետ։

Ադր. Պոլսէն կը գրեն մեզ.

Հայերն՝ որ մէկ դպրոց միայն ունին քաղաքիս մէջ, Միւթէսարրըֆ Նիքոլաքի էֆէնտիի մէկ հրամանագրոյն համեմատ զօրաց բնակութեան յատկացուցին զայն։ Աւասիկ այդ հրամանագրոյն իմաստը. «Հայոց ազգի մասին «ինկած 1500 զօրքերը վարը Առաջ«նորդարան պիտի ղրկուին, անոնց բը«նակութեան համար, կա՛մ ընտան«եօք բնակուած տուներու մէջ տեղ «յատկացուցէք և կա՛մ ազգային դպ«րոցը պարպելով զօրքերն հոն ընդու«նեցէք»։ Առաջ. Գեր. Տեղապահ Հայրն Ընդհ. Ժողովոյ որոշմամբ այս հրամանագրոյն պատասխանելով ծանոյց թէ, ընտանեօք բնակուած տուներն արդէն իրենց պիտոյից հազիւ բաւելուն, բնակեալ տուներու մէջ զօրք դրուելու որոշումն անգործադրելի է և ուրիշ պարապ բնակավայր ալ չգտնուելուն, ազգային դպրոցը կառավարութեան տրամադրութեան ներքեւ դրուի։

ԾՆՈՒՆԴՔ

Յունուար 8ին, չորեքշաբթի, կէս օրին, ՏԻԿԻՆ ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ արու զաւակ մը ծնաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԵՐԿԻՒՂՆԵՐ

Երէկուան Մօնիթէօր առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու զրոյց մը կը յիշէ, թէ Հելլենական զօրքերն օսմանեան սահմանագլուխն անցեր են և թէ թեթեւ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է սահմանագլխէն մէկ ժամ հեռաւորութեամբ, Էլասանի ճանբուն վրայ։

Նոյն թերթը կ'իմանայ նաեւ թէ Նախարարաց Խորհրդոյ կիրակի աւուր նիստին մէջ որոշուեր է վերջնագիր մը ղրկել Յունաստանի, որուն եթէ Հելլենական կառավարութիւնը զէնընկեցութեամբ չպատասխանէ, Թուրքիա Յունաստանի դէմ պատերազմ պիտի հրատարակէ ութ օրուան մէջ։

Էօռօփ ևս հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.

Բոլոր մեծ Տէրութիւնք միացած են Անգլիոյ, ազդարարելու համար Յունաստանի որ հրաժարի պատերազմի պատրաստութենէ. Լորտ Սալզպըրիի ծանուցագրէն 24 ժամ յետոյ, Նախարարապետ Պ. Տէլիեանիի յանձնուած են Աւստրիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ և Ռուսիոյ ծանուցագիրք։ Այս ազդարարութիւնք մեծ գրգռում յառաջ բերած են Աթէնքի մէջ եւ ժողովրդային ցոյց մը տեղի ունեցեր է Թագաւորին պալատան առջեւ։ Եօրկիոս Թագաւորը այնպիսի խօսքեր ուղղեր է ժողովրդեան որք կ'երեւի թէ գոհ ըրած են զայն, վասն զի ամբոխը «Կեցցէ՛ Արքայ» աղաղակեր է քանիցս։

Երեք մեծ զրահաւորք երկուշաբթի օրը մեկնած են Պիրէոնէ, ծածուկ հրահանգներով և կը կարծուի թէ Կրէտէ կը ղրկուին. սակայն նոյն օրը, մինչեւ իրիկուն, կղզին հանդարտ էր, թէ և Աթէնքի օսմ. դեսպանատունը ծանուցած էր Բ. Դրան թէ խռովութիւն ծագած է անդ։

Նախարարաց Խորհուրդն խորհրդակցելով ծովային իշխանութեանց հետ, հրամայած է որ օսմ. նաւատորմն անմիջապէս ճանբայ հանուի Կրէտէի ջուրերն երթալու համար, սակայն պաշտօնական տեղեկութիւնք չկան այս մասին։

Հելլենական կառավարութիւնն երկու զրահաւոր, մէկ ծովառմբակիր եւ չորս փոքր նաւ ղրկած է Կրէտէի ջուրերը։

Այս նաւատորմին ճանբայ ելնելէն անմիջապէս յետոյ, Աթէնքի օտար տէրութեանց դեսպանք ի ժողով գումարուելով խիստ գիտողագիր մ'ուղղած են Հելլենական կառավարութեան։

(Թարիք)

Սթամպուլի մէջ կը կարդանք.

Այս կիրակի օր ժողովրդական մեծ ցոյց մը տեղի ունեցեր է Աթէնքի մէջ, արքայական պալատան առջեւ։ Ժողովուրդը խնդրեր է թագաւորը տեսնել, որ պատշգամին ելնելով, ժողովրդեան խօսեր է այն իմաստով որով ճառ մ'արտասանած էր անցեալ տարի, Եւրոպայէն վերադարձին։

Ստոյգ է թէ Հելլենական երեք զրահաւորք երկուշաբթի օրը մեկնած են Պիրէոնէն, Արշիպեղագոսի ջուրերն երթալու հրամանաւ։

Ասոնք նախ և առաջ կանգ պիտի առնուն Միլօ կղզւոյն առջեւ, ուստից պիտի ուղեւորին դէպ ի հարաւ։

Օսմ. նաւատորմն հրաման ստացած է կազմ և պատրաստ գտնուիլ մեկնելու։

Թարիք կ'ըսէ թէ երեկ իրիկուն մէկ զրահաւոր միայն ճանբայ ելած է։

Անգլ. դեսպան Սըր Ուիլիէմ Հուայթ՝ ի դիմաց իւր կառավարութեան ծանուցած է Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշայի, թէ Թագուհւոյն կառավարութիւնը միւս մեծ Տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ, որոշած է արգիլել Յունաստանի կողմէ Թուրքիոյ վրայ լինելիք ո՛ր և է յարձակում։

Իզմիրէն կը գրեն թէ ռուսական երկու զրահաւորք յիշեալ նաւահանգիստն հասեր են։

Մայրաքաղաքիս Հելլենական դեսպան Պ. Գոնտուրիօթի նախընթաց օր Բ. Դուռն երթալով ինչ ինչ բացատրութիւններ տուաւ իւր տէրութեան ձեռք առած միջոցներուն վրայ։

Թարիք կ'իմանայ թէ Կրէտէի Սուտա նաւահանգստին մէջ օսմանեան չորս մարտանաւք և կղզւոյն այլ և այլ կողմերը բաւական թուով օսմանեան զօրք կը գտնուին։

Բ. Դուռն իմանալով որ օտար երկիրներ բնակող օսմանեան հպատակ յոյներէ ոմանք կամաւոր կը գրուին Հելլենական բանակին մէջ, խիստ հրամաններ ղրկեր է օսմ. դեսպանատանց և հիւպատոսարանաց որպէս զի օրինաց խստութիւնն ի գործ դնեն յիշեալ անհատից նկատմամբ։

Հօթիէօր հերքելով այն լուր թէ Հելլենական զօրքերն օսմանեան սահմանագլուխն անցած են, կը յայտնէ թէ այդ իմաստով ո՛և է պաշտօնական զեկուցում եղած չէ դեռ Բ. Դրան։

Բ. ԴՈՒՌՆ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ քանի մ'օր առաջ ծանուցած է կայս. կառավարութեան, թէ Ռուսիա՝ յարգելով հանդերձ Թուրքիոյ օրինաւոր իրաւունքները, չկրնար հանդուրժել որ Պալքանեան թերակղզւոյն մէջ Ռուսիոյ շահերն՝ որք այնքան զոհողութեամբ ձեռք անցուած և Պերլինի Դաշնագրով նուիրագործեալ են, տկարանան յիշեալ թերակղզւոյն մէջ ուրիշ տէրութեան մը ազդեցութեամբ։

Մօնիթէօր՝ որ կը հաղորդէ սոյն տեղեկութիւնը, կը յարէ թէ Բեդերսպուրկէն առնուած մասնաւոր լրոց նայելով, պատերազմի մը երկիւղներն հետզհետէ ստուգութիւն կը գտնեն և մեծ պատրաստութիւնք կը տեսնուին։ Ռուսիա կը խորհի թէ իրեն համար կենսական շահու խնդիր է անվթար պահել իւր ազդեցութիւնն ի Պուլկարիա և թոյլ չտալ որ Պուլկարք Անգլիոյ գործիք դառնան։

Կը հաւաստեն թէ Ֆրանսա, Իտալիա և Անգլիա հաւանած են որ Դեսպանախորհուրդը վերսկսի իւր աշխատութիւններն։ Այդ պարագային մէջ, Դեսպանախորհրդոյ պաշտօնը պիտի լինի վաւերացնել Թուրքօ-պուլկարական համաձայնութիւնն։

Պուլկարական լիազօր Պ. Ջանօֆ երէկ առաւօտ Գուրուչէշմէ, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսի ապարանքն երթալով, այցելութիւն տուաւ Ն. Բարձրութեան. միջօրէին, ընկերակցութեամբ Կաստան էֆէնտիի, Բ. Դուռն երթալով, դարձեալ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և ապա Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին և Խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

Չ'կարծուիր թէ Պ. Ջանօֆի հետ կատարուած բանակցութիւնք յառաջ տարած լինին պուլկարական խնդրոյն կարգադրութիւնն, ըստ որում օսմ. Նախարարք այս պահուս բոլորովին յունական խնդրով զբաղած են։

Սոֆիայէն առնուած հեռագիր մը, ի մէջ այլոց կը ծանուցանէ, թէ Ռուսիոյ Կայսրն յոյժ մեղմական նամակ մ'ուղղած է Աղեքսանդր իշխանին։ Այս նամակ մանրամասնաբար կը պատասխանէ իշխանին կողմէ յառաջագոյն Ն. Վեհափառութեան ուղղեալ նամակին և ենթադրել կուտայ թէ հաշտութիւնը կարծուածին չափ հեռի չէ։

Մաճիտ փաշա և սերպիական պատուիրակ Պ. Միյաթովիչ երէկ Պուքրէշ հասեր են։

Խաղաղութեան բանակցութիւնք պիտի սկսին վաղը։

Պուքրէշէն կը գրեն առ [illegible] թէ Պուլկարիոյ նախարարապետ Պ. Քարավէլոֆ հրաժարած է և հրաժարականը պիտի ընդունուի Պուլկարիոյ Երեսփոխանական ժողովին գումարումէն յետոյ։ Նոր Նախարարութեան կազմութիւնը պիտի յանձնուի Պ. Կէշոֆի, որ այժմ խաղաղութեան բանակցութեանց համար պատուիրակի պաշտօն կը վարէ։ Թարիք՝ այս տեղեկութեան ստուգութեան մասին տարակոյս կը յայտնէ։

Արեւելեան Րումէլիի կազմական Կանոնագիրը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը, որոյ կը նախագահէ Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն, երէկ դարձեալ ի նիստ գումարեցաւ ի Ներկայութեան մաքսատան վերատեսուչ Էսիպ էֆէնտիի և հեռագրաց ու թղթատարութեան տնօրէն Իզզէթ էֆէնտիի։ Յանձնաժողովը տեղեկագիր մը պատրաստած լինելով ի մօտոյ պիտի ներկայացնէ ձեռնհաս իշխանութեան։

Երրորդ կարգի մեճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գամօնտօ դրամատան պաշտօնեայներէն Վիքթոր էֆէնտիի։

Նախարարաց Խորհուրդն իւր կիրակի աւուր նիստին մէջ նկատողութեան առնլով Րէժիի վիճակը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն և մի քանի կէտերը դեռ քննութեան կարօտ գտնելով, յանձնարարած է յիշեալ յանձնաժողովին որ վերստին քննութիւն մը կատարէ. հետեւաբար այս վերջինը դարձեալ ի նիստ գումարեցաւ երէկ Կրթական պաշտօնատան մէջ։ Խորհրդակցութեանց միջոցին Րէժիի տնօրէն Պ. Օպուանօ եւս կոչուելով ինչ ինչ կէտերու վրայ բացատրութիւններ տուաւ։

Ռումանական դեսպան Պ. Կիքա երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

Թուսիլ օֆ Իրէքը լրագիրն հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Վառէլ Նէ Ճումի ապստամբապետն Պէրպէր հասեր է, բազմաթիւ բանակով մը որ գլխաւորաբար բաղկացեալ է գերիններէ։

Միւս կողմէ, Գահիրէէն լուր կու տան, առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու, թէ Պէրպէրի նախորդ հրամանատար Մոհամէտ էլ Քէյր Քօրօսքօյի վրայ կը քալէ, բազմաթիւ ապստամբաց գլուխ անցած։

Առողջապահական փորձութիւնն յունուար 14/26 թուով հետեւեալ շրջաբերական հեռագիրն ուղղած է առողջապահական կայարանաց։

Որոշմամբ Խորհրդոյս, Թրիէսթէէն եւ ուրիշ նաւահանգիստներէ եկող նաւուց համար հաստատեալ բժշկական այցելութիւնն, ինչպէս նաեւ Վենետիկէն եկող նաւուց համար հաստատեալ 48 ժամու քարանթինան ջնջուած է ներկայ թուականէս սկսեալ։ Քարանթինա սպասող նաւերը կրնան օգտուիլ այս տնօրինութենէն։

Իսկ Սպանիայէն եկող նաւերն ըստ առաջնոյն տասնօրեայ քարանթինայի պէտք է ենթարկուին։

Կայս. կառավարութիւնն 500 փոքր և 14 մեծ թնդանօթ յանձնարարած է Քրիւփի զինագործարանին, Սէլանիկի ամրութեանց յատկացնելու համար։

Այս յանձնարարութեանց գումարը կը հասնի 7 միլիոն ֆրանքի։

Լա Թիւրքի կ'իմանայ թէ Հանրօգուտ շինութեանց Յանձնաժողովն անցեալ շաբթու նկատեր է թէ Ատանայի ճահճիներու ցամաքեցման համար Պ. Սերիօ Ասանիի տրուած արտօնութեան պայմանաժամն անցած է, առանց գործի ձեռնարկուած լինելու. հետեւաբար յիշեալ արտօնատիրոջ աւանդ թողած 1000 ոսկւոյ գումարն Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան կը մնայ։

Կայսերական [illegible] շոգենաւն երեկ Կրէտէ ուղեւորեցաւ։ Իզզէտտին շոգենաւն ալ արքունի Նաւարանը մտաւ նորոգութեան համար։

[illegible] կը գրեն [illegible], թէ գաւառին ընդհանուր հասոյթք՝ 1885 մարտ 1էն ց31 դեկտեմբեր՝ 5-6000 ոսկւոյ աւելութիւն մը ցոյց կու տան, բաղդատմամբ 1884 տարւոյն։ Այդ հասոյթք, ծախքը զեղչելէ յետոյ, կը հասնին 43,000 ոսկւոյ, որոյ 32,000ն Օսմ. Կայս. Պանքային վճարուեր են ի հաշիւ ռուսական վերջին պատերազմի տուգանաց և 8,000 ոսկին պահեստի զօրաց ի զէն կոչման ծախուց յատկացուեր են։

Այս կիրակի երեկոյ Իւսկիւտար Իհսանիյէի մէջ տեղի ունեցած ոճրագործութեան դէպք մը մեծ սրտայուզութիւն պատճառած է ամենուրեք։

Իւր յոյժ կեանքով և արբեցութեամբ ու սրիկայութեամբը նշանաւոր Արթին անուն քառասնամեայ անձ մը ընտանիքովը կը բնակէր 90 տարեկան Էլմէ կնոջ տունը։ Կիրակի գիշեր երբ կինն ու զաւակներն Պէշիկթաշ այցելութեան գացած էին, Արթին տուն կը վերադառնայ գինով վիճակի մէջ և կ'ուզէ դուռը բանալ։ Պառաւը վախնալով կը մերժէ. պէտք է ըսել թէ վարձուց վճարմանց առթիւ երկուքին մէջ խռովութիւն ծագած էր։ Սակայն երիտասարդը կը յաջողի պարտէզին կողմէն ներս մտնել, պառաւին սենեակը կ'երթայ, կը բռնէ անոր վիզէն և աթոռակով մը կըսկըսի հարուածներ տեղացնել գանկին։ Պառաւը կը նուաղի, այլ չարագործը կը շարունակէ իւր հարուածներն, այնպէս որ գանկը երեք տեղէ կը ճաթի։ Ապա, պառաւին քսակը պարպելով, տախտակամածին վրայ կը պառկեցնէ զնա, անկողինն և բոլոր ձերը վրան կը զետեղէ և ի փախուստ կ'ապաւինի։ Հետեւեալ առաւօտուն միայն ազգականք և դրացիք, տան դրան գոց մնալէն կասկածելով, դարբինի մը միջոցաւ բանալ կու տան դուռն և կը գտնեն խեղճ կինն նուաղած ու արիւնլուայ։ Ոճրագործին գործած աթոռակն հոն էր, գանկին վրայ փաթթուած պառաւին արիւնալի սպիտակ մազերն։ Անմիջապէս բժիշկ կը բերուի, ոստիկաններ կը հասնին, և հարկ եղած դարմանները կը տարուին։ Սակայն պառաւին վիճակն յուսահատական է։

Ոճրագործը չէ ձերբակալուած ցարդ։

Յայտնի է թէ «էսհամ» տեսակ մը պետական արժեթուղթ է որ որոշ գումար մը չներկայացներ, և որոյ գինը կը փոփոխի ըստ գումարին զոր առաջին արժետէրը վճարած է։ Այսպէս, 100էն մինչեւ 100,000 ղրուշնոց «էսհամ»ներ կան։

Այժմ 4 միլիոն օսմ. ոսկւոյ արժողութեամբ կան այդ արժեթղթերէն որոց կէսը Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ կը գտնուի և կէսը գաւառաց մէջ, և որոյ համար կայս. կառավարութիւնն երկար ժամանակ տարեկան մինչեւ 400,000 ոսկւոյ տոկոս վճարած է։ Նոյն իսկ վերջին նեղ ժամանակներս, կայս. գանձը «էսհամ» ունեցող օսմ. հպատակաց այդ արժեթղթոց անուանական արժէքին 5 առ %ին հաւասար վճարում մ'ըրաւ. Բայց այս մասին կարգադրութիւն մ'ընելու և մանաւանդ տոկոսեաց վճարման արդի դրութեան անպատեհութեանց առաջքն առնլու նպատակաւ Ելմտական Նախարարութիւնը Կանոնագիր մը պատրաստած է որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով. հետեւաբար համաձայնութիւն մը գոյացած է յիշեալ Նախարարութեան և Օսմ. կայս. Պանքային միջեւ։

Նոր կանոնագրի համաձայն, պետական արժեթղթոց մասին որոշուած փոփոխութիւնք գլխաւորաբար հետեւեալ կէտերու վրայ կը կայանան.

1. Հին «էսհամ»ները պիտի փոխանակուին նորերու հետ որք տպագրուելու վրայ են։

2. Այս փոխանակութիւն պիտի կատարուի, կարեւոր զեղջ մը լինելով յիշեալ արժեթղթոց անուանական արժէքին վրայ և վեց ամիսն մի անգամ 5 առ հարիւր տոկոս մը պիտի յատկացուի։

3. Նոր արժեթուղթք շրջաբերութեան պիտի հանուին ձեռամբ Օսմ. Պանքային, որ յատուկ սնտուկ մը պիտի ունենայ այս նպատակաւ և որոյ կրկին օրինակը պիտի գտնուի Ելմտական Նախարարութեան քով. Պանքան կանոնաւորապէս «թէզքէ»ներ պիտի հաղորդէ Ելմտական գանձուն, քանի որ մէկ կողմէն հաւաքուին հին արժեթուղթք որք պիտի ոչնչացուին յիշեալ Նախարարութեան ձեռամբ։

4. Կայս. կառավարութիւնք Նոր արժեթղթոց կտրօններու վճարման պիտի յատկացնէ 100,000 ոսկւոյ գումար մը որ պիտի առնուի գաւառաց մասնաւոր հասոյթներէն և մասամբ մաքսատանց հասոյթներէն որք ուղղակի Պանքային պիտի յանձնուին որ այս կերպով պիտի վճարէ տոկոսները։

([illegible])

Բ. Դրան մեծ ճանբուն վրայ գտնուած 72 թիւ ապարանքն յատկացուցած է պուլկարական պատուիրակ Պ. Ջանօֆի բնակութեան։

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍԻ ԼՈՒՐԵՐ

Մեր Ադրիանուպոլսոյ Թղթակիցն յունուար 11/23 թուով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մեզ.

Այս տարի թէ՛ նահանգիս և թէ՛ Արեւ. Րումէլիի մէջ առատ ձիւն տեղացած լինելուն և անցեալ շաբթու մշտատեւ անձրեւել սկսելուն, ձիւներն յանկարծ հալեցան և Արտա, Մարիցա և Թունճա գետերուն յորդելովը շրջակայքը գտնուող մշակեալ արտորայք բոլորովին ողողուեցան։ Այս տարի ջուրերու բարձրութիւնն անցեալ տարւոյ յորդած ջուրերէն 1 ½ կանգուն աւելի բարձր կը հաշուի, որով պատճառուած նիւթական վնասին չափազանցութիւնը կրկնապատիկ է։ Քաղաքիս շրջակայքն Աթբազար (հայաբնակ), Քիրիշհանէ և Թաւագհանէ թաղերուն գրեթէ բոլոր տանց սենեակներուն մէջ ջուրերն ողողեցին և այս թաղերու բընակիչք ընդհանրապէս աղքատ դասուն պատկանելնուն, նոցա կացութիւնը շատ ցաւալի է։ Քաղաքապետութեան և ազգաց կողմէն կարօտելոց հաց եւ ուտելիք բաշխուելով պէտք եղած օգնութիւնը չզլացուեցաւ։

Յունուար 10ին յորդած գետերու ջուրերէն Մ'արաչ գիւղի մօտերն երկաթուղւոյ ճամբաները նորէն աւրուած են. ջուրերու արագընթաց հոսանքն երկաթներու տակէն 80 մեթր երկայնութեամբ տեղ հողերը բոլորովին առեր տարեր է, այնպէս որ միայն երկաթները վրան մնացեր են կամուրջի պէս։ Առաջուան աւրուած ճանբաներուն հետ երկուանն ալ հաշուելով մէկ քիլոմեթրի չափ տեղ աւրուած է, որոյ նորոգութեան համար առ նուազն 15 օր պէտք է, եթէ միւնոյն ջանքով աշխատութիւնն յառաջ տարուի. ասկէ կը հետեւցուի որ ապրանաց փոխադրումը պիտի ուշանայ։ Հիմա ուղեւորաց երթեւեկութիւնը փոխանցութեամբ («թրանսֆէր») կը շարունակուի։

Քաղաքիս քովէն անցնող գետերը յորդեցան և քաղաքիս շրջակայքը այսօր նորէն ողողուեցաւ. երկաթուղեաց կայարանը երթալիք կառուղւոյն վրայ կէս կանգունի չափ ջուրերը բարձրացած ըլլալուն հասարակային երթեւեկութիւնը գրեթէ դադրեցաւ. այս գետերու ստէպ յորդութիւնները գըլխաւորապէս երկրագործաց դասուն աղէտք մ'է, որոց պատճառած վնասուց վրայօք օր ըստ օրէ աղէտալից լուրեր կ'առնուի։

—Արեւ. Րումէլիէն երկաթուղւոյ երթեւեկութեան լուրը առնուելուն պէս ցորենեղինաց գիները սկսան աժննալ. լաւ տեսակէ ցորենին գինը կը ծախուէր 35 ղրուշի՝ օսմ. ոսկին 123 ղրշ. հաշուով, հիմա 30ի իջաւ և ապրանաց փոխադրման արտօնութիւն տրուիլը լսուելուն պէս առաջուան գնոյն այսինքն 25 ղրշ.ի իջնալը կը յուսացուի։

—Տուրքերու գանձումը Ռաշիկանոց յանձնարարուած ըլլալուն ամէն տուրքերն ստիպողաբար կը գանձուին, բայց առեւտրոց դադրած ըլլալուն ժողովրդեան մեծ մասը իւր պարտուց վճարման համար անկարող կը գըտնուի։ Հելլէն հպատակ եղողներէն ալ թէմէթթիւ տուրքը առ հասարակ կը գանձուի։

—Արեւ. Րումէլիի երկաթուղւոյ աւրուած տեղերը նորոգուած ըլլալուն երթեւեկութեան սկսելուն համար Կ. Պոլսէն տրուած հրամանին համեմատ անցեալ չորեքշաբթի օր առաջին կառախումբը քաղաքս հասաւ միայն ուղեւոր ունենալով և այսպէս ամէն օր երթեւեկութիւնը կը շարունակէ. ապրանաց փոխադրման համար տակաւին արտօնութիւն չէ տրուած. քաղաքէս մէկ ու կէս ժամու չափ հեռաւորութեամբ Մարաշ գիւղին մօտերը Արտա գետոյն յորդելովը երկաթուղեաց ճանբաները աւրուած ըլլալուն, այս ճանբուն նորոգուելովը Միջազգային թըղթատարը երկաթուղիով կ'երթեւեկէ, և նամականին թէպէտեւ նամակ կ'ընդունի, բայց Արեւ. Րումէլիէն եկած նամակներուն համար 40 փարայ տուգանքի պահանջումը կը շարունակէ պուլկարական նամակադրոշմ ունենալնուն համար։

—Թեպէտեւ քաղաքիս մէջ զօրաց բազմութիւն կայ, բայց առեւտրական վիճակը շատ խանգարեալ է։ Արեւ. Րումէլիէն ապրանաց փոխադրմամբ առեւտրականութեան վիճակին կենդանանալը կը յուսացուի ընդ հուպ։

ԱԶԴ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ Վ. ԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան երկաթուղեաց արժէթղթոց 96րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Օրգքէնի Փողերանոցին մէջ յառաջիկայ երկուշաբթի 1 փետր. (Ն. Տ.) առաւօտեան ճիշդ ժամ 11 ին, հրապարակաւ և Օսմ. կայսերական Պանքային աջակցութեամբ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պէրլին, 25 յունուար

Նորդ Տոյչէ Ալկէմայնէ Ցայթունկ, խօսելով Յունաստանի ընթացքին վրայ, կ'ըսէ թէ հարկ է ազդուապէս այժ տալ Անգլիոյ բանաձեւած նախաձեռնութեան ընդդէմ Յունաստանի.— Եւրոպա, կ'ըսէ նոյն լրագիրն, չկրնար թոյլատրել որ խաղաղութիւնը վըտանգի ենթարկուի Պալքանեան փոքր տէրութեանց հրմիդ սխալավարութեամբ։

Ֆրէտէրիք-Քարլ զրահաւորն սպառազինման հրաման ստացաւ. կը կարծուի թէ Պիրէոն պիտի ղրկուի։

Լոնտոն, 26 յունվ.

Սալզպրի մարքիզը Խորհրդարանին պիտի ներկայէ ընդհանուր ծրագիր մը՝ պատժական բացառիկ միջոցներ վերահաստատելու համար յԻրլանտա։

Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ ազատականք պիտի դիմադրեն այդ ծրագրին ընդունելութեան։ Պ. Կլատսթոն պատրաստ է իշխանութիւնը վերստանձնել եթէ արդի նախարարութիւնն իյնայ։ Բառնէլեանք այժ պիտի տան Պ. Կլատսթոնի։

Լոնտոն, 26 յունուար

Նշանաւոր Յոյն մը դիմած լինելով Պ. Կլատսթոնի, սա հեռագրով մը պատասխանած է, յորում կը ներկայէ Յունաստանի համար իւր ունեցած համակրանաց հաւաստին, այլ միանգամայն փափագ յայտնելով տեսնել որ խաղաղութիւնը տիրէ յԱրեւելս։—Պ. Կլատսթոն կը յաւելու թէ, ջերմապէս կը յուսայ որ Յունաստան կանգ պիտի առնու կռուի մտնելէ առաջ, ըստ յանձնարարութեան ամեն տէրութեանց։

ԱԺԱՆՍ ՌՈՒՅԹԷՐ

Լոնտոն, 26 յունվ.

Երեսփոխանաց ժողովն այսօր շարունակեց Ուղերձին վիճաբանութիւնը։ Երկրագործներու ներկայացուցիչ Պ. Գոլինկզի մէկ առաջարկն, որ կը խնդրէր փոքր արտեր տալ գիւղացւոց, ընդունուեցաւ 250 ի դէմ 329 ձայնիւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 15 յունվար

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՌՆԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պահանջի)	110 1/2
3 » » » (վճարելի)	110 1/8
3 » Բարիզի » (պահանջի)	22 85
3 » » » (վճարելի)	22 92 1/2

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Թօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երեկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. կ.		15 18
Զօրային գոցուելէն վերջը	»	15 20 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելու	»	15 18
Բարձրագոյն գին	»	15 18
Նուաստագոյն »		15 15
Կէս օրին		15 16 1/2
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Գ. կ.	25
» 1860) » 1863) » 1872)	B. » Լ. կ. » »	15 15
» 1865) » 1869) » 1873)	C. » Գ. կ. Օ.	15

Ինիֆիէ Եգիպտական

Երեկ երեկոյեան գոցուելու	70 35
Այս առտու բացուելու Գ.կ.	70 35
Կէս օրին	70 35

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. կ.	Ոսկ. Լր.	3 14
Գրէտի Ժէնէրալ	» »	Օսմ. »	5 34
Պանք տը Գոնա	» »	»	3 30
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	»	3 40
Թրամվէյ	» »	»	275
Բաւձէլիի երկաթուղի		Ֆր.	36
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի		»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 26 Յունուար, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	100 1/16
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուելու	14 1/16
» » » գոցուելու	14 1/32
» » » Ա.	25 1/2
» » » Բ.	15 5/8
» » » Գ.	14 1/8
Օթօման 1871	66 3/4
Փոխառութիւն 1877	78 3/4
Պանք Օթօման	9 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873	96 3/8
Եգիպտական միացեալ (Ինիֆիէ)	64
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	88 1/8
Տայրա Սանիէ	62
Դոմենիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	88 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 40

Վիեննա, 26 Յունուար, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 75
Օսմանեան երկաթուղի	17

Բարիզ, 26 Յունուար, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 50
» » 3 0/0	81 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուելու	14 25
» » » գոցուելու	14 32 1/2
» » Սէրի Բ.	15 80
» » » Գ.	14 30
Օսմանեան երկաթուղի	34 50
» Բէժիի բաժնեթուղթը	425
Պանք Օթօման	493 75
Գրէտի Լիոնէ	512 50
» Ֆոնսիէ	1332 50
Բաժնեթուղթ Լիոնի	1263 75
Սուէզի ջրանցք	2175
Ռուսական 5 0/0 1877ի	— —
Իտալական Ռանթ	97 65
Եգիպտական միացեալ	323 75
Սպանիական (արտաքին)	55
Բրիօրիթէ Թիւրք	351 25
3 0/0 Հելլենական	252 50
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 20

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 26 Յունուար, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 52 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ	14 20
Եգիպտական	323 75

ԱԶԳ. ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնական Գործադիր Ժողովս շնորհակալութեամբ ծանուցանելով Արեւելքի միջոցաւ թէ Ազն. Տիկին Բեմպէ Ց. Արփիարեան բարեհաճած է Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեան նուէր ղրկել 10 արծաթ մեճիտ, ի հրատարակութիւն կը դրկէ վերոյիշեալ ազնիւ Տիկնոջ նամակն, որ իւր հայրենասիրական զգացումներն և ուսումնասիրական չքնաղ ոգին կը պատկերացնէ։

Ի դիմաց Կեդր. Գործ. Ժողովոյ
Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Ս. Գ. ՀԱՐԷՆՑ	Տ. Մ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

* *

ԲԱԳՐԵՒԱՆԴ, 11/23 դեկտ. 1885

Քանի տարիէ ի վեր կ. Պոլսէն հրաժեշտի ողջոյնս տալով՝ Հայաստանի կարեւոր գաւառներն այցելեցի, չը նայելով ալեւոր հասակիս որ հանգիստ կը պահանջէր։ Արդարեւ կենսատու են եղեր Հայաստանի օդն ու ջուրն, զի ինձ նոր կեանք և կենդանութիւն պարգեւեցին։ Ման եկած տեղերուս մէջ այցելեցի Ընկերութեանդ Մշոյ վարժարանը. խիստ մեծ էր ուրախութիւնըս, երբ տեսայ անդ հարիւրաւոր անմեղ աղջկունք ի մի վայր խմբուած՝ կը դաստիարակուէին անձնուէր Տեսչութեան մը հսկողութեան ներքեւ. զի կ'զգայի թէ հայրենեաց գաւառներն ա՛յն ատեն միայն երջանիկ կը լինին, երբ այս աղջկունք մայրեր դառնալով իրենց կուրծքին վերայ գգուելով դաստիարակեն փափկասուն զաւակնին։ Առ այս իմ խորին շնորհակալութիւնս յայտնելէ զկնի՝ տասն արծաթ մեճիտ նուէր կ'ուղարկեմ Ընկերութեանդ Արեւելք օրագրոյ Պատ. Վարչութեան միջոցաւ. կաթիլ մը ջուր՝ Ձեր կազմելիք կրթական ծովակին, ուրկէ պիտի բղխին բոլոր գաւառաց կենսատու առուակներն։

Ազնիւ Տիկնայք և Օրիորդք, այնքա՛ն մեծ և այնքա՛ն գովելի է Ձեր ձեռնարկը որ աւելորդ կը համարիմ գովեստներ շռայլել, զի արդէն ինքնին պաշտելի ձեռնարկ մ'է. մի միայն կը խնդրեմ որ չը նայելով Ընկերութեանդ նիւթական տագնապին (որ արդէն ամէն հայ ձեռնարկներու բաժինն է) բարեհաճիք վարժարան մը բանալու որոշումն ընել Բագրեւանդայ ընդարձակ, պատմական ու պատուական դաշտին մէջ՝ ուր այժմ կը գտնուիմ. անկարելի է զգալ ու չողբալ տեղւոյս իգական սեռի աննկարագրելի վիճակին վրայ։

Մնամ մեծարանօք
ԲԵՄՊԷ Ց. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՔԱՂՈՒԱԾ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 11 Յունուար

Նոր տարւոյ առաջին օրը գաւառիս Լատինաց Առաջնորդ Գեր. Ա. Թիմոնի այցելութեան եկաւ յազգային Առաջնորդարան և յոյժ սիրալիր կերպիւ ընդունուեցաւ մեր Առաջնորդ Ամեն. Մելքիսեդեկ Սրբազանէն։ Գեր Թիմոնի այլեւայլ գեղեցիկ յատկութիւններով օժտեալ բնաւոր եկեղեցական մ'է, շատ համակրութիւն ունի Հայոց վրայ և մեծ բարեկամութիւն Մելքիսեդեկ Սրբազանի հետ։

—Ս. Ծննդեան օրն Ամեն. Մելքիսեդեկ Սրբազան հանդիսաւոր պատարագմատոյց և միւռոն Թափի ժամանակ գեղեցիկ քարոզ մը խօսելով ժողովուրդն հոգեւորապէս մխիթարեց։ Հակառակ օդին գէջութեան խուռն բազմութիւն մը կար եկեղեցին։ Աւարտումէն ետքը պաշտօնական մարմինք ինչպէս նաև բարձր դասու պատկանող ազգայիններ Առաջնորդարան երթալով Ս. Ծննդեան տօնը շնորհաւորեցին Ամեն. Առաջնորդ Հօր։

Հետեւեալ օրը Մեռելոցին Յունաց Ս. Առաջնորդն իւր փոխանորդին եւ վարչական խորհրդոյ անդամոց միոյն հետ այցելութեան եկաւ յԱռաջնորդարան։ Վերջապէս նոր տարւոյ և տօներուն առթիւ կառավարութեան պաշտօնական անձինք և գրեթէ բոլոր հիւպատոսք կա՛մ իրենց թարգմաններն և կա՛մ այցաքարտնին ղրկեցին մեր Ս. Առաջնորդին։

—Նորապսակ եպիսկոպոսունք Մամբրէ և Սահակ Սրբազաններն այս առաւօտ աւստրիական շոգենաւով քաղաքս հասան և ուղղակի այցելութեան գնացին մեր Ս. Առաջնորդին։ Կը կարծենք որ կէս օրէն յետոյ պիտի մեկնին դէպ յԵրուսաղէմ։

—Նոր կառուցանելիք դպրոցին նիւթերն երեք օրէ ի վեր սկսաւ ղրկուիլ. եթէ չենք սխալիր, յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի սկսուի հիմերը բանալ. փորուելիք տեղերն արդէն նշանակուած են ճարտարապետին կողմանէ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Ահաւասիկ այն Շրջաբերականն զոր Ուսումն. Խորհուրդն ուղղած է մայրաքաղաքիս Թաղ. խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց։

Մեծ. Ատենապետ էֆէնտի.

Ցայտնի է թէ Ազգային Ընդհանուր Կրթական օրինաց Ծրագիրն մինչեւ որ Ազգային Ժողովէն քննուելով վաւերանայ և օրինաց կարգ անցնի, Ազգ. վարժարանաց Հոգաբարձութիւնք պարտին առ այժմ տիրող օրինաց՝ այն է 1873ի «Ազգ. վարժարանաց Բարեկարգութեան Սահմանադրական Հրահանգ»ին տրամադրութեանց համեմատ վարուիլ։ Ազգ. Վարչութեան Ուսումնական Խորհուրդս նկատելով սակայն թէ Թաղային վարժարանաց Հոգաբարձութիւններէ շատեր յիշեալ Հրահանգին ճշդիւ գործադրութեան հոգ չեն տանիր, նկատելով նաեւ թէ ասոնցմէ ոմանք Հրահանգին գոյութենէն իսկ տեղեկութիւն չունին, և հետեւաբար անոր տրամադրութիւնք գրեթէ բնաւին անգործադրելի մնալով՝ թաղային վարժարաններէն ակնկալեալ արդիւնք յառաջ չեն գար, որոշեց նոյն Հրահանգէն մէկ մէկ օրինակ վերստին յղել առ Թաղական Խորհուրդս, որպէս զի անոր անթերի գործադրութեան խնամք և հոգ տանին, և առ Հոգաբարձութիւնս, որպէս զի ըստ այնմ վարուին։

Այս առթիւ Խորհուրդս արժան և հարկ կը համարի յիշեալ Հրահանգին մէջէն մի քանի կարեւոր կէտեր Ձեր յատուկ ուշադրութեան ներկայել։

Ա. Ըստ 37րդ յօդուածոյ նոյն Հրահանգին, հարկ է որ Ազգ. վարժարանաց համայն դասատուք, դաստիարակք և մանկավարժք, օրինաւոր վկայագիր ունենան ի ձեռին՝ Խորհրդոյս կողմէ տուեալ և Սրբազան Պատրիարքէն վաւերացեալ. ուստի յատկապէս կը յանձնարարէ Ձեզ, որ եթէ Ձեր վարժարանաց մէջ կը գտնուին այնպիսի դաստիարակք, մանկավարժք, տեսուչք և դասատուք, որք չունին սոյն պայմանները կրող վկայական, հաճիք ստիպել զայնպիսիս, որպէս զի երկամսեայ պայմանաժամու մէջ անպատճառ ստանան և ներկայեն Ձեզ։

Բ. Ըստ 41րդ յօդուածոյ նոյն Հրահանգին, «ամեն վարժապետ իւր պաշտօնին հետ պարտաւոր է նաեւ հոգ տանիլ աշակերտաց բարոյական, ազգային և ընտանեկան կրթութեանն և «բարի զգացմանց բարգաւաճման»։ Սակայն, ինչպէս որ իրաւամբ կը գանգատի Կեդր. Վարչութեան Կրօնական պատկառելի Ժողովը Խորհրդոյս ուղղեալ իւր մէկ պատասխանագրին մէջ, դասատուք և դաստիարակք պէտք չէ որ սոյն յօդուածին տրամադրութիւնը չարաչար գործածելով՝ կրօնական թիւր գաղափարներ արտայայտեն կամ կարծեցեալ ազատամիտ խորհրդածութիւններ ու ակնարկութիւններ ընեն առաջի աշակերտաց, հակառակ վարդապետութեան Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, և այսպէս ի դերեւ հանեն ինչ որ նոյա կ'աւանդէ կրօնուսոյց դասատուն՝ Սրբազան պատմութեան և Կրօնագիտութեան դասերուն մէջ։ Այսպիսի զեղծում մ'երբեք չկրնար թոյլատրելի ազգային վարժարանաց մէջ, հետեւաբար Խորհուրդս Ձեր յատուկ ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս ամենակարեւոր կէտի վրայ։

Աւելորդ է յիշել նաեւ թէ, ըստ 42րդ յօդուածոյ նոյն Հրահանգին, «օտար լեզուաց և արտաքին ուսմանց դասատուք է հարկին կրնան օտարազգի «կամ այլադաւան լինիլ». բայց պարտին վկայեալ լինիլ իրենց դաս տուած ուսմանց և վարուց մասին։ Այսպիսի հարկ մը ծագած ժամանակ, պէտք է տեղեկութիւն տալ Խորհրդոյս, և ամեն պարագայի մէջ հսկել, որպէս զի յիշեալ դասատուք՝ աշակերտաց կրօնական, բարոյական և ազգային զգացմանց վնասակար սկզբունքներու գաղափարներ չուսուցանեն իրենց աւանդելիք օտար լեզուաց և արտաքին ուսմանց հետ։

Ուսումնական Խորհուրդս՝ զայս ամենակարեւոր կէտեր Պատ. Թաղ. Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց յատուկ ուշադրութեան յանձնարարած ժամանակ՝ աներկբայ է թէ ամեն ողջախոհ Հայոց իսկապէս ազգային զգացման կը պատասխանէ, հետեւաբար փոյթ է որ իւր այս յանձնարարութիւնք պարտուպատշաճ հոգածութեամբ կը գործադրին ամենուրեք։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Ուսումնական Խորհրդոյ
Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Ն. ՓՈՓԱՃԵԱՆ	Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Պարսկական կառավարութիւնն, ժամանակ մը առաջ մեծաքանակ ռազմամթերք յանձնարարած էր Եւրոպայի գործարանաց. այժմ, կ'ըսէ Կաւկազ լրագիրն, պարսկական կառավարութեան յանձնարարած ռազմամթերքն Պաթումէն Պագու բերուեցան 26 կառախումբերով լի. ռազմամթերքն էին հրացաններ, թնդանօթի վերաբերեալ գործիներ և պատերազմական պիտոյից այլ պարագաներ. քանի մը օրէն Թէհրան պիտի ղրկուի այս ամենն։

—Միեւնոյն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ «Թաղեան և Սարգիսեան եղբարց վաճառատունն իւր գործարանի մէջ պատրաստած տեսակ մը քերոսին ղրկած է Եւրոպական հրապարակներն։ Այս քերոսինն ունի ինչ ինչ առանձնայատկութիւններ որ տակաւին գաղտնի կը մնան։»

—Ռուսքի Կուրիէր կը ծանուցանէ թէ բարձրագոյն հրամանաւ ռուսական կառավարութիւնն զինուորական գործակալներ պիտի ունենայ ի Պելճիա, Դանիա և Զուիցերիա. զինուորական գործակալները պիտի նստին Պրուսէլի, Պէռնի և Քոբէնհակէնի մէջ։

—Ռուսական կառավարութիւնը նկատելով որ առեւտուրն և ճարտարարուեստք քանի մը տարիներէ ի վեր խիստ անկեալ վիճակի մէջ են ի Թիֆլիս, որոշած է հաստատել առեւտրական և տարազագործական դրասենեակ մը որ յարաբերութեան միջնորդ հանդիսանայ վաճառականութեան գլխաւոր ներկայացուցիչներու և Թիֆլիսի վաճառականներու հետ։ Այսպիսի կարգադրութիւն մը խիստ կարեւոր է, որովհետեւ եթէ խնամք չտարուի Թիֆլիսի անկեալ վաճառականութեան վերականգնման, ամբողջ Կաւկասիոյ բնակիչներն աղքատ կացութեան պիտի դատապարտուին. և արդէն այս մի քանի տարիներու մէջ Կաւկասիոյ նիւթական վիճակն զգալի հարուած մը կրած է և բազմաթիւ հայ վաճառականներ մեծամեծ կորուստներ ունեցած են։

—Նովոյի կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ պետական գանձարանն, անցեալ տարի, երկաթուղիներէն արդիւնք ունեցեր է 14,708,127 ռուբլի, նախորդ տարիէն 4,630,354 ռուբլի աւելի։

—Ռուսքի Կուրիէր կը ծանուցանէ թէ 1887ին Ռուսիա տեղի պիտի ունենայ արեւգական լիակատար խաւարումն, որոյ քննութեան համար Ռուսիոյ Ֆիզիքօ-քիմիական ընկերութիւնն առանձին մասնախումբ մը կազմած է։

—Ռուսքի Կուրիէր իւր նոր տարւոյ համարի խմբագրական յօդուածի մէջ կը գրէ թէ 1885 տարին նախատոնաց և դժբաղդութեան տարի մը եղաւ Սլաւականութեան համար. յուսանք թէ եւրոպական տէրութեանց բարեխղճութիւնն ու իմաստութիւնը թոյլ չպիտի տան որ նոր տարիի մէջ ևս կրկնուին միեւնոյն նախատական և ամօթալի դէպքերն։ Այս լրագիրն ընդհանուր տեսութիւն մ'ընելով Սլաւականութեան վրայ կ'ըսէ. «Սլաւեանք իրենց բազմութեամբ առաջին տեղը կը գրաւեն Եւրոպայի միւս ազգերու մէջ. նոքա տակաւին կատարելապէս երիտասարդ, պնդակազմ և առողջ են, և ապականուած չեն ներկայ քաղաքակրթութեան արտաքին փայլերով. իրենց հազարամեայ գոյութեան պահպանման համար շատ նեղութիւններ կրեցին և երբեմն յաղթող հանդիսացան իրենց նեղիչներու վրայ։

«Փոզնանի մէջ Սլաւք աւելի մեծ յառաջդիմութիւն կ'ընեն քան գերմանական ցեղերն և այնքան կը գերազանցեն Գերմանններն աշխատութեան ասպարէզի մէջ որ այս վերջինք կը պարտաւորին խումբերով գաղթել Ամերիկա։ Այս է պատճառն որ Սլաւք կ'արտաքսուին Փոզնանէն և կը հալածուին։

«Աւստրօ-Ունկարիոյ մէջ Սլաւք կը կազմեն երեք չորրորդ մասն միւս ազգութեանց որ տիրող տարրը կը հանդիսանան։ Այս պարագայ կը հարկադրէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրն և նորա կառավարութիւնն անհամաձայն պահել սլաւական քաղաքականութիւնն մաճառական և գերմանական տարրի չահերուն հետ։

«Պալքանեան Թերակղզւոյ մէջ ևս Սլաւք են բնիկ ժողովուրդներն և նոյնպէս մեծամասնութիւն կը կազմեն բոլոր միւս ազգութեանց բաղդատմամբ։

«Շնորհիւ Ռուսիոյ և ռուսական ազգի, նոքա այժմ բաւական անկախ դիրք մ'ունին և նոր ու երջանկագոյն դարագլուխ մը կ'սկսի նոցա կենաց անկախութեան և ազատութեան ասպարէզի մէջ։ Պէտք է յուսալ որ մեծ տէրութիւնք չպիտի ուշանան համաձայնիլ Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիոյ Միութեան և գուցէ Սերբիոյ Միութեան նկատմամբ, որպէս զի միանգամ ընդ միշտ խաղաղութիւնն անվթար մնայ Պալքանի մէջ։

«Հաւանօրէն, ժամանակ մը պիտի կազմուի Պալքանեան Թերակղզւոյ մէջ, որպէս պատմութեան անհրաժեշտ արդիւնք, սլաւեան քաղաքական անկախ կազմակերպութիւն մը, որոյ առթիւ բազմիցս գրուած է Ռուսքի Կուրիէրի մէջ։

«Պալքանեան Թերակղզւոյ մէջ այսպիսի կազմակերպութիւն մը իրագործելու համար հարկ անհրաժեշտ է որ Ռուսիա բարեկամական և ազգակցական յարաբերութիւն հաստատէ Պալքանի նորակազմ թագաւորութեան հետ։ Այս կերպիւ քաղաքական աշխարհի վրայ բարեբաղդութիւն պիտի ունենանք տեսնել սլաւական նոր և յոյժ զօրաւոր տէրութիւն մը, որոյ հետ հազիւ թէ եւրոպական ոևէ պետութիւն պիտի համարձակի իւր ոյժն չափել։»

—Նովոյէ Վրէմիա կը գրէ թէ տարուէ տարի կ'աւելնայ ռուս կառավարութեան թոշակառուներու թիւն։ Ռուսիոյ պետական գանձարանի պաշտօնատունն 1886ի համար 24,358,000 ռուբլիի վարկ խնդրած է թոշակներու և բոլոր նախարարութեանց ու վարչութեանց նպաստի համար. անցեալ տարի այս վարձն 403,000 ռուբլի պակաս էր։

—Աղեքսանդր կայսեր հրամանաւ Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարի օգնական գաղտնի խորհրդական Դուրնովոյ, արձակուելով յիշեալ պաշտօնէն, պետական խորհրդի անդամ նշանակուած է։ Ցայտնի է թէ Տուրնովոյ Դոլստոյ կոմսի հիւանդութենէն ի վեր ներքին գործոց նախարարի պաշտօնը կը վարէր։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Դուքսէն Սպանիոյ վաղամեռ Թագաւորին.—Այն պահուն յորում Ալֆոնսօ Թագաւորը կ'ամուսնանար Մոնբանսիէի դքսին դստեր և իւր հօրեղբօրորդի Մէրչէտէս իշխանուհւոյն հետ, իւր մանկամարդ կնոջ նուիրեց փոքրիկ մատանի մը, տեսակ մը մոհերական յիշատակ, պաշտօնական ընծայներէն դուրս։ Մանկամարդ Թագուհին անմիջապէս մատը դրաւ գոհարն և երբեք չհրաժարեցաւ անկէ։ Երբ ինք մեռաւ, Թագաւորն առաւ այդ մատանին և իւր մեծ մօր՝ Քրիստին Թագուհւոյն տուաւ։ Քիչ յետոյ, սա ևս մեռաւ և գոհարը վիճակեցաւ Ալֆոնսօի քոյր Տէլ Բիլար իշխանուհւոյն, որ մեռաւ քանի մ'օր վերջ։ Երրորդ անգամ լինելով, մատանին վերադարձաւ Թագաւորին, որ յայնժամ նուիրեց զայն Քրիստին իշխանուհւոյն, քոյր Մէրչէտէս Թագուհւոյն և երկրորդ աղջիկ Մոնբանսիէի դքսին։ Երեք ամիս յետոյ, Քրիստին իշխանուհին մեռած էր։ Վերջապէս, Ալֆոնսօ Թագաւորն ինք առաւ մատանին, այնքան տրտմապէս համբաւաւոր, և մինչեւ վերջ կրեց զայն։

Իւր մահուան, երբ հաւաքեցին Թագաւորին գոհարներն, այդ մատանւոյն տեսքն յիշեցուց թէ զայն կրող ամեն անձինք մեռած էին, երկու Թագուհի, երկու իշխանուհի և Թագաւորն։ Տեսակ մը չար բաղդ գոգցես կապուած լինելով այդ մատանւոյն, ոչ ոք ուզեց պահել զայն իրեն համար։

Այսօր, մատանին նուիրուած է Ալմատուէնայի Ս. Աստուածածնին, պաշտպան Մատրիտ քաղաքին։ Այլ փոխանակ մատն անցնելու զայն, վիզէն կախած են ժապաւէնով մը։

* *
*

Ուրիշ զուգադիպութիւն։

Անցեալ տարի, երբ Թագաւորն այցելեց Արանխուէզի հնոտախատաւորաց, պալատան մէջ ճաշեց իւր հետեւորդաց հետ։ Կերակուրը կը բաժնէին երբ սեղանակիցներէն մին թոյլտուութիւն խնդրեց սեղանէն ելնելու։ Բնականաբար ուզեցին գիտնալ պատճառն, և այդ անձն պարզմտաբար պատասխանեց թէ սեղանին վրայ տասն երեք հոգի էին։

Թագաւորը շատ խնդաց այս միջադէպին վրայ և պնդեց որ ոչ ոք ելնէ տեղէն։ Ցետոյ, միշտ խնդալով, դարձաւ Լաս Գասդիլյէոս դքսին և ըսաւ.

— Գրեցէք ներկայից անուանքն որպէս զի տեսնենք թէ առակը ճի՞շդ է. հետաքրքիր եմ գիտնալ թէ մեր մէջէն ո՞վ պիտի մեռնի այս տարի, յարեց իւր սովորական զուարթութեամբ։

Տասն երեք սեղանակցաց մէջ, ինքն է որ մեռաւ առաջինն։

Եւրոպական Նոր գործակալութիւն մը.—Մարդ երբ կ'ամուսնանայ, բազմաթիւ ազդագրեր և յայտարարութիւններ կ'ընդունի վաճառատուններէ, գործակալութիւններէ, կառաց վարձակալներէ ևն։ Արդ, այժմ անոնցմէ լաւը գտնուած է։

Փարիզեան լրագրի մը աշխատակիցներէն մին, որ ամուսնանալու վրայ է, հետեւեալ զեկոյցն ստացած է.

Վարձակալութիւն Բարեկամաց

Բազմաթիւ երիտասարդներ, ամուսնանալով ի Փարիզ, կերպիւ իւիք յոյժ կը ձանձրանան կղզիացեալ լինելով իրենց ամուսնութեան հետ։ Հեռի այն երկրէն ուր երբեմն ընդերկար ապրած են, իրենց կենաց այդ հանդիսաւոր օրն ընկերացեալ չեն երիտասարդութեան ընկերներէ, ոյց տեղը սակայն նշանակուած է իրենց քով։

Այդ առանձնութիւն կը ծանրանայ անոնց վրայ և մերթ անհաճոյ մեկնութեանց առիթ կուտայ հարսին ընտանեաց հրաւիրելոց։

Մեր տունը լցուցած է այդ պակասն, դարման մը գտնելով այդ անպատեհութեանց։

Այդ տխուր վիճակին մէջ գտնուող ամուսնացելոց տրամադրութեան ներքեւ կը դնենք ընտիր խումբ մը, բարեկիրթ երիտասարդներ, ախորժելի խօսակիցներ, վայելչակազմ պարողներ, ոյց մեծ մասն օժտեալ են ընկերականութեան տաղանդներով։

Մեր գիները չափաւոր են և կը փոխուին ըստ ամուսնացելոց դասակարգին և պահանջուած զգեստուց։

Գաւառներն ևս կը ղրկենք։ Բանակցութիւնք նամակաւ կը լինին։

Բացարձակ խորհրդապահութիւն

Դիմել առ . . . . . .

Գէշ չէ, հէ՞ն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

1885 տարւոյն մէջ Ֆրանսա արտադրած է 28,536,000 հարիւրալիտր գինի, մինչդեռ 1884ին 34,780,000 և 1883ին 36,000,000 հարիւրալիտր գինի արտադրած էր։ Այս նուազման պատճառն է գլխաւորաբար որթալուիճն, քանի մը գաւառաց մէջ ալ յորդահոս անձրեւներն։

—Լոյէքէն կոմսն 40,000 Ֆրանք նուիրած է Պ. Բասդէօրի՝ որպէսզի կարենայ աւելի ստուար թուով դարմանել կատաղութենէ բռնուած թշուառներ։

—Աշխարհիս ամենէն հարուստ կինն է տօնա Իզիտօրա Գուզինէ և Չիլի կը բնակի։ Հանքեր ունի որոց միայն տարեկան հասոյթն է եօթն միլիոն։ Իւր ամբողջ հարստութիւնը կը հաշուի մէկ միլիար։ Բառասուն տարեկան է և չամուսնանար, թէեւ կը հասկցուի թէ հետամուտք չեն որ կը պակսին։

—Կազէթ տը լա Բոս տ'Ավերնյ կաթոլիկ լրագիրն այս ամանորին տօնեց իւր 200րդ տարեդարձն։

—Կալէսի իշխանուհին անկողնոյ կը ծառայէ, կոկորդի բորբոքումէ մը նեղուելով։ Ըստ վերջին տեղեկութեանց, հիւանդին վիճակն սկսած է բարւոքել։

—Լորտ Ուիլիամ Պրուհամ, որ Անգլիոյ Լորտերու Խորհրդարանին անդամ էր, մեռեր է 91 տարեկան։

—Անցեալ տարի Ֆրանսայի մէջ ի մահ դատապարտուած են 63 հոգի, և 12 հոգի գլխատուած են։

—Պէլիբեռզօ կոմսն, որ միլիոնատէր էր և որ կը պատրաստուէր ամուսնանալ, անձնասպան եղեր է յԻտալիա։ Կը կարծուի թէ այս տխուր գործին շարժառիթն եղած է իւր հօմանուհին, բարձր դասու տիկին մը, որ սպառնացած էր մեծ դայթակղութիւն յարուցանել ամուսնութեան պահուն։

—1885 տարւոյն մէջ Կորնթոսի խաղողին ամբողջ հունձքն եղած է 240 միլիոն լիտր։

—Հունգարիոյ ընդարձակ դաշտերն արշաւած են այժմ տեսակ մը փոքր, այլ կատաղի գայլեր, զորս սաստիկ ցուրտն և յորդառատ ձիւնն վանած են անտառներէն դէպ ի քաղաքաց շրջակայքը։ Չմշվարի շուրջն երկու կաթնավաճառ կանայք կեր եղեր են գայլերուն։

—Գոլիմայի հրաբուղխն, Խաղաղականի եզերաց վրայ, բռնկած է։ Գաւառին բնակիչներն անձկութեան մէջ են, որովհետեւ լաւան կը հասնի մինչեւ լերան ստորոտի գիւղերն։ Թանձր ծուխ մը կը ծածկէ հովիտն ողջոյն։

—Փարիզի հիւանդանոցաց համար նորոգապէս ընտրեալ 281 արտաքին բժշկաց մէջ կը գտնուին չորս մանկամարդ կանայք, օրիորդք Քլըմք, Էտուարտս, Քիրժէնսթէյն և Լըվին։

—Ֆրանսական բարձր ազնուականութեան պատկանող մանկամարդ աղջիկ մը, օրիորդ տը Կոպրիաք, մենաստան մը քաշուած է, հակառակ իւր ծնողաց թախանձանքներուն։

—Նոր տարւոյ առթիւ, Շուէտի Օսկար Թագաւորին երեք կրտսերագոյն որդիներն իրենց հօր նուիրած են ի միասին գրուած պատկերազարդ գիրք մը, որ վերնագիրն է «Մեր յիշատակները» և յորում կը խօսին իրենց հեռաւոր ուղեւորութեանց տպաւորութեանց վրայ։ Եօժէն իշխանն այցելած է Տրիւզներն, Օսկար իշխանն Փիլիպեան կղզիներն և Շարլ իշխանն Երուսաղէմ և Հնդկաստան։ Գիրքն շատ քիչ օրինակ տպուած է և ի վաճառ չպիտի հանուի։

—Փարիզի քաղաքապետութիւնն, զգուշութեան համար, փողոցներուն մէջ սփռած է թունալից գնտակներ զորս շուներն ուտելով կը թունաւորուին։ Երեք օրուան մէջ վաթսուն շուն մեռած են այս կերպիւ։

—Ամերիկացիք այժմ սկսած են տեսակ մը ոգելից ըմպելի պատրաստել վարսակէն։ Նոր ըմպելին մեծ յաջողութիւն կը գտնէ իւր կազդուրիչ յատկութեամբ։

—Լոնտոնի մէջ ձիւն կը տեղայ մեծ քանակութեամբ և երեք օր կառքերն ու հանրակառքերը դադրած են երթեւեկելէ։— Թափառիկ շանց համար ապաստանարան մը հաստատուած է, ուր այժմ այդ անասուններէն 8000 հատ խառնուած են։ Թագուհին 250 Ֆրանք ղրկած է այդ հաստատութեան։

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Ա. ՊԱՐՏՕ
ԵՒ
ՍԱՐԳԻՍ Գ. ՃԻՒՐԵԱՆ

Երկար ատենէ ի վեր Կ. Պոլիս հաստատուած Գաղղիացի Նշանաւոր փաստաբան պարոն Ա. ՊԱՐՏՕ կը յայտարարէ յարգոյ Հասարակութեան թէ [illegible] Օսմանեան դատաւորութեանց համար իրեն Օգնական ընտրած է պարոն ՍԱՐԳԻՍ Գ. ՃԻՒՐԵԱՆ, Ա. կարգի փաստաբան կայսերական իրաւագիտական վարժարանէն վկայագրեալ. թէ՛ Դեսպանատանց և թէ՛ Առեւտրական Ատենի վերաբերեալ խառն դատերէ ի զատ, պիտի ընդունի նաեւ Օսմանեան Վարչական, Քաղաքային, Առեւտրական և Պատժական դատեր։—Գալաթիա, Վօյվօտա և Զընաք փողոց, Նարլըխան թիւ 1։

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՀԱՏՈՐ

Կենդանային հիւսուածաքանութիւն եւ Մարդկ. կազմախօսութիւն եւ Բնախօսութիւն.

Աշխատասիրութիւն Ն. ՏԱՂԱՒՈՐԵԱՆԻ

Բնական պատմութեան դասագրքի մը անհրաժեշտ պէտքն խիստ զգալի տեսնելով, հինգ տարիներէ հետէ այս պակասը լեցնելու կ'աշխատուի։ Այս տաժանելի աշխատութիւնն արդէն իւր աւարտը գտած է և կը բաղկանայ չորս հատորներէ. առաջինն կենդանային հիւսուածաքանութիւն և մարդկային կազմախօսութիւն ու բնախօսութիւն. Բ. կենդանաբանութիւն, Գ. բուսաբանութիւն, և Դ. հանքաբանութիւն եւ երկրաբանութիւն, որոց իւրաքանչիւրն պիտի կազմուի 20 մեծադիր ութածալ փորմաներէ, պարունակելով 250է աւելի ընտիր պատկերներ։

Ա. հատորի հրատարակութեան արդէն ձեռնարկուած է և առաջին հինգ փորմաներն արդէն լոյս տեսած են։ Ըստ բազմաց խնդրանաց, հրատարակութիւնը փութացնելու համար, բաժանորդագրութեան կը դիմուի և կը ծանուցուի արդոյ հասարակութեան, թէ այս հատորի գինը 40 ղրշ. լինելով, կանխաւ բաժանորդ վճարողաց համար 30ի պիտի տրուի. ուսանողական միութեանց համար մասնաւոր զեղչ կը լինի. Փորմայով ալ կը ծախուի, իւրաքանչիւրն 70 փարայի։

Տպագրութեան մաքրութեան և պատկերաց մասին տարուած խնամոց վրայ գաղափար մը կազմելու համար, բաւ է քննել ի լոյս ընծայեալ փորմաները։

Կեդրոնատեղին է «Գիտական Շարժման» գրասենեակը Կ. Պոլիս, Մէրճան, Գալաթ-Գումրու խան և Ֆրէնկեան վաճառանոցը։

Ն. Տ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 1,718,462

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փանդուտոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան փոխահարար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէրսաատէթ մամուլաթընտան հասատէքխանէի լէօզէլէ ; գըյէի ճէտիտ եիրմի պէշ պին.

Պէյազ Մայա տաղը ապասը, թօբ օն պէշ պին ;

Իւչիւնճիւ օրտուի Հիւմայուն իչիւն Մանասթըրտա թէսլիմ օլունմագ շարթը վէ չէրաիթը սաիրէսի իլէ նիւմունէլէրինէ թեվֆիգան միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգէի միւնագասայէ գօնըլան պալատէ մուրագգամ իքի գալէմ էշեանըն իհալէսնա թալիպ օլանլարըն քեանունի սանի բուլինին եիկիրմիսինէ գատար մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

13 քեանունի սանի 1886

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան իւչ եիւզ պին գըյէ գուրու ֆասուլեանըն պէշ եէր գըյէի ճէտիտի գըրգ պէշ բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իհալէի գեանունը սանիի բուլինին օն պէշինճի չարշէնպէհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն վէ օն ալթընճը բէնշէնպէհ կիւնի սաաթ թէգարրիւր իտէն ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթայէ թալիպ օլանլերըն լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 քեանունը սանի 1886

2—3

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Նէֆսը Սիվաստա Հաճի Ահմէտ պէյ խանը ուեէքիլէ մէշհուր օլան Ալիյէ ճանիպ վէ Լալա Սինան բաշա վագըֆլարը իլէ վէ միւշ իլէ մալիւմ 1320 զիրա 12 բարմագ արսաթէ մէյանի պիր պապ խանըն անճագ 1142 զիրա 12 բարմագ մահալլինտէ օլունան 36 պապ տիւքքեանլերինի ինշէ վէ 9650 զրշ. քիրա իլէ նըսֆ հիսսէսի Հիւսէյին պէյին մահսուլինտէն 43350 զրշ. պէտէլ իլէ մահալլի թալիպի էօհտէսինտէ թէգարրիւր իթմիշ օլմաղընտան, պէտէլը մէզբիւրտէն զիյատէյէ ռաղպէթ թալիպ վար իսէ տէօրթ հաֆթայա գատար պէտէլը մէզբիւրըն 100տէ 10ը նիսպէթինտէ բէյ ադչէսինի միւսթէսհապլէն Տէրսաատէթտէ էվգաֆը Հիւմայուն նէզարէթի ճէլիլէսի վարիտաթը ումումիյէ իտարէսինէ վէ մահալլի թալիպին մահալլի մէճլիսի իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

9 Քեանունը սանի 301 3—4

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂՆԵՑ

Արդէն յայտնի է թէ՝ սոյն վիճակահանութիւնն երկու ամիսը անգամ մը տեղի կ'ունենայ արքունի Փոստրանոցին մէջ։

Այս անգամ 96 րդ պիտի քաշուի յառաջիկայ ըստ Եւրոպական 1886 փետր. 1ին — ըստ յունաց յունվ. 20 ին — և 500 թիւեր պիտի շահին. առաջին պարգևն է այս անգամ 300,000 և երրորդը 25,000 ֆրանք։ Ասոնցմէ զատ 48 թիւեր ևս այլ և այլ մեծ պարգևներ, իսկ մնացեալ 450 թիւերն 400 ական ֆրանք պիտի շահին։

Շահերի գումարին ամբողջն առանց նուազման յարաւոնք ունեցող բաղդատոմսին գինն է 7 ½, կէսինը 3 և մէկ քառորդինը 3 դահեկան։ Ասոնց մայրերը Եսայեան և Զարիֆի դրամատուններն են։ Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ ֆոսլ. և ամէն լեզուէ նամակ կ'ընդունուի։

Ի վաղուց չնայուած բաժնեթղթոց թիւերն առանց ո և է փոխարինութեան կը նայուին։

Կալուածական տրոց գործողութիւնք ևս կը կատարուին։

Ցայնճնարարութիւնք ըստ փոյթ կը կատարուին։ Դիմել ուղղակի առ

ՄԱՐԳԱՐ Յ. ԳՈՒԼԱԳՍԸԶԵԱՆ
Ղալաթիա, Կամուրջի գլուխ թիւ 33.

ՀԱՐՄԱՆԵԿԱՆ ՈՍԿԵԿԱՓՈՒՆՔ

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԻ, ՄԻՆՉԵՒ ՈՍԿԵԿԱՓԹԻԹ, ՄԻՆՉԵՒ ԹԵՐՄ։

Ընդամենն մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ներքին ամէն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելումն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Ամպոնի գորովի յաակութիւնները կը հանդարտեցունէ։ Ընհետ կ'ընէ մորթի նեւուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արևայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամէն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մտնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Դրխաձառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով։

Կը գտնուի Ն. և Ժ. Դանզիւք եղբարց բրիտանական դեղարանն, Բերա, Մեծ փողոց. Եսմըրնա Գարուանա, Անգլիական մթերանոց, Նիւքսէք Գալտըրըմ. և Իգլիսոր Լագանտէլլա, 433, Բերա Մեծ փողոց։

ՆԻՔՕՍԻՏ, ԴԵՂԹԱՓ ԸՆԴԴԷՄ ԾԽԱԽՈՏԻ

ՆՈՐՏՏԱՅՉԻ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ
50

Գրանսայի և օտար երկիրներու ամէն հռչակաւորաց և վարսայարդարաց քով։

La VELOUTINE

Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CHles FAY, Parfumeur
PARIS – 9, Rue de la Paix, 9 – PARIS

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Ամենազգու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամէն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և Զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամէն ցաւերու, փորհարութեան, հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, թուլութեան, վտտութեան, Ջղային ուժհատութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր չարաչուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալպերտոնիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽԸՏԻՎԻԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Պէհէրա շոգենաւը, նաւապետ Բօչէր, յառաջիկայ չորեքշաբթի, Յունվ. 15, պիտի մեկնի, ի Տարտանէլ, Միտիլի, Պիրէոն և Աղեքսանդրիա, ուր պիտի հաղորդակցի Սուէզու և Կարմիր ծովու գծին հետ։

Խըտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր և Պիրէա հանդիպելով։

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղեւորութիւնը կը տեւէ չորս ու կէս օր։

Ուղեւորներուն և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ-Սուլթան խանի և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Նոյասէֆ Իզզէտօրին խան։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան։ Սենեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի։ Առաջին աստիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւէն հանդիպած ո՛ և է նաւահանգիստ ելնելով, օրերով ժամանակ անցունեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն։ Առնուազն երեք անդամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ ⁰/₀ 10 զեղչ մը կը լինի։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ ⁰/₀ 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն ⁰/₀ 15 է։ Երթ ու դարձի տոմսակը մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի բուն վերջը գտնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են։

Ծանօթ. — Խըտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպօ, Ճիտտէ և Սուաքիմ, և տասնեհինգ օրն անգամ մը Մասուա, Հօտէյտա, և Ադենի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պէրպէրա և Ադենի նաւահանգիստները կը հանդիպին։

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլէ, Մէյջերկրականի և Օտեսայի գիծ
կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըգս
Արարատ	2,500	Բոճըլի
Ալքատրիա	2,500	Քրուքշանք
Լագոնիա	2,500	Ռէխս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բումէլիա	2,800	Ֆոթէրըշիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն ընդհուպ պիտի ուղեւորի ի Լիվրբուլ։

Բումէլիա շոգենաւն յունուար 2ին Պաթումէն ասա կուգայ և ի մօտոյ վերստին կը մեկնի ի Պաթում։

Պըլէնիա շոգենաւն յունուար 2ին Լիվրբուլէն ասա կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԲ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ
513

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՅՊԸԼ ՀԱՈՒԶ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇ ՍԹԱՄՊՈՒԼ

Սոյն կազմատան մէջ ամէն տեսակ գիրքեր և տումարներ կը կազմուին չափաւոր գիներով։ Կազմատունը ունի Եւրոպական ընտիր գործիներ նորագոյն բարեփոխմամբք շինուած, և ուստի գիրքեր կը պատրաստուին յոյժ ընտիր և հաստատուն կազմով։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլէ և Միջերկրականի գիծ բանող
շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆերոս	4000	Նեբթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեմիրամիս	3250	Ալեքսանդր	1700
Թեբա	3250	Լոտիւս	800
Մակեդոնիա	3250	Օլիմպոս	800
Մարեոթիս	3250	Սեւիլ	700
Սֆինքս	3000		

Սֆինքս շոգենաւը, նաւապետ Քրուք, Լիվրբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Թեբա շոգենաւը, նաւապետ Տըֆֆի, յունվար 9ին Լիվրբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
515 31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ

ՈԳԿՆՈՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Բորտէէ գիծ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլ, որ յունուար 13ին Մարսիլիայէն և յունվար 20ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնզէլէ որ պիտի մեկնի յունուար 18ին երեկոյեան ժամ 4ին։

Մեծ շոգենաւն փետրուար 10ին պիտի մեկնի ի Հավր։

[illegible]

Նաւալզէի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17–18 Քիւչիւք Միլլէթ
514 Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ըստ գիծ Անվերս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարտինօ	2,500
Պաստանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պօրտօֆինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյզըր	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիլէօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդգօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիդօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօլինօ	1,800	Քիգօ	2,800
Էրոգօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րոլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռոմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սորէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հերօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիդալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հումպէրդ	1,200	Թօլէդօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քանգօ	3,600
Քէլօօ	2,000	Եէտօօ	1600
Քօզօ	2,200	Զէնօ	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Ռիւնօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն ասա հասած, պարպուած և Օտեսա ուղեւորած է։

Թէլէմօ շոգենաւը, նաւապետ Մօնռօ, ընդհանուր վաճառքով ամսոյս 4ին Հըլէն մեկնած է Կ. Պոլիս գալու համար, և ամսոյս 22ին ասա կ'սպասուի։

Տօրօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 22ին պիտի մեկնի ի Պոլիս գալու համար։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա
514

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերբուլէ և Արեւելից գիծ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնիան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլիան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրիան	5500
Արաբիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պաւարիան	6000	Իտալիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկիւրիան	2500
Սայպրեան	2000	Լիպեան	800
Տօուրօ	700	Օբօրթօ	700
Էճիբշըն	3700	Պէրսիան	3800
Ֆաբիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալճէրեան շոգենաւը, նաւապետ Լաուրանսօն, այս շաբթուան մէջ ուղղակի դէպ ի Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Լէսպիան շոգենաւը, նաւապետ Տէյվիս, այսօր Լիվրբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վանձման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտադօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռէյդօլ և ընկ.
512

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբերի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11	—	...	...	...
Գում—գաբու	6 28	7 ...	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 ...	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 4	1 10	1 45	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	8 ...	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 7	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29	...	...	...	...
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 ...	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50	...	...	...	...
Այ Ստէֆանօ	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	49	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...	...	...	...
Այ Ստէֆանօ	...	6 44	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 ...	6 55	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26	...	...	...	...
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 08	6 42	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...	...	...	...	...
Գում—գաբու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 3	7 50	...	...	...	...
....	...	...	...	—	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց միջեւ. Ուրբաթ և Կիրակի օրերն թիւ 20 կառախումբը կանգ պիտի առնու ի Ֆլօրիա։